

شناسائی موضوعات موثر بر تولید الگوی پیشرفت اسلامی از ادبیات انقلاب

(شرح جدول شماره یک گفتمان پیشرفت و عدالت)

۱. شناسایی موضوعات مؤثر بر تولید الگوی پیشرفت اسلامی، با استفاده از "بازخوانی جامعه‌شناسانه ادبیات انقلاب"، ویژگی اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت..... - ۳ -
- ۱-۱. بازخوانی تحلیل‌های پایه ولی فقیه در موضوع الگوی پیشرفت؛ محور اصلی روش جامعه‌شناسانه در بازخوانی ادبیات انقلاب..... - ۳ -
۲. بررسی شرایط فعلی ساختارهای نظام در ادبیات انقلاب، نخستین تحلیل پایه مرتبط با موضوع الگوی پیشرفت اسلامی..... - ۴ -
- ۲-۱. ساخت حقیقی و ساختار حقوقی جمهوری اسلامی، دو عامل تشکیل‌دهنده ظرفیت مقاومت جمهوری اسلامی از منظر ادبیات انقلاب..... - ۴ -
- ۱-۱-۲. ساخت حقیقی و شاخص‌های اجتماعی اسلام؛ مهمترین عامل در بقای ظرفیت جمهوری اسلامی..... - ۴ -
- ۱-۲. ساختار مترقی قانون اساسی، عامل دوم در بقای ظرفیت جمهوری اسلامی..... - ۵ -
- ۱-۳. اولویت و حکومت ساخت حقیقی جمهوری اسلامی بر ساختار حقوقی آن..... - ۵ -
۳. بررسی راهبردهای تقویت شاخص‌ها و ساخت حقیقی نظام در ساختار حقوقی آن، مبنای موضوعات بخش آخر جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت (گسترش فعالیت‌های تقنینی، اجرایی و نظارتی بر محور پیشرفت و عدالت)..... - ۵ -
- ۳-۱. ارتقای مبنای نخبه‌بانی در نظام از مبنای "التزام عملی افراد به اسلام و ولایت فقیه برای حضور در مناصب و عدم مخالفت قطعی قوانین مصوب مجلس با شرع مقدس" به مبنای «التزام ساختاری نهادها به ساختار ولایت فقیه» نتیجه پیگیری راهبردهای جدول شماره یک..... - ۵ -
- ۳-۱-۱. گفتگو با ولی فقیه برای شناسایی نظاممند شاخص‌های اجتماعی اسلام؛ نخستین گام تئوریزه کردن ولایت فقیه در سطح ساختارها..... - ۶ -
- ۳-۲. محوریت یافتن پیشگیری از جرم و بهداشت قضایی از طریق تقویت نظام ارزشی جامعه در قوه قضائیه، طراحی مدل تقنینی برای وضع قانون در مجلس و تغییر در دستور کار معاونت‌های برنامه‌ریزی و منابع انسانی وزارتخانه‌ها، راهبردهای اصلی برای دستیابی به التزام ساختاری ساختارها به ساختار ولایت فقیه..... - ۶ -
۴. تحول در موضوعات مورد مطالبه جریان آرمانخواه در جامعه اسلامی؛ با هدف زمینه‌سازی برای تحول برنامه‌ریزی در قوای رئیسی نظام و همچنین طرح پرسش از نخبگان حوزه و دانشگاه برای پاسخ به چگونگی تحقق شاخص‌های اسلامی در جامعه، موضوع بخش میانی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت..... - ۷ -
- ۴-۱. ظرفیت محدود "استراتژی مطالبه‌مصدقی" برای تغییر برنامه‌های توسعه، نخستین آسیب جریان فعلی مطالبه‌گر و آرمانخواه..... - ۷ -
- ۴-۱-۱. ضرورت تبدیل "استراتژی مطالبه‌مصدقی" به "استراتژی تثبیت گفتمان شاخص‌های اسلامی" برای رفع آسیب نخست جریان مطالبه‌گر..... - ۷ -
- ۴-۲. عدم فراگیری ساختارهای مطالبه و رویکرد رسانه‌محوری در آرمانخواهی، دومین آسیب جریان فعلی مطالبه‌گر و آرمانخواه..... - ۸ -
- ۴-۲-۱. ضرورت توجه به مساجد و هیئات، به عنوان ساختار تبیین شاخص‌های اجتماعی اسلام در فرهنگ عمومی، برای رفع آسیب دوم جریان مطالبه‌گر..... - ۸ -

- ۴-۳-۴. عدم تبیین افق راهبردی برای جریان مطالبه، سومین آسیب جریان فعلی مطالبه‌گر و آرمانخواه..... - ۸ -
- ۴-۳-۱. تنظیم گزارش‌های راهبردی پایش شاخص‌های اجتماعی اسلام - به عنوان مطالبه از مسئولان - اولویت نخست بخش میانی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت..... - ۹ -
- ۴-۳-۲. تشکیل حلقه‌های گفتگو به محوریت چگونگی تولید الگوی پیشرفت اسلامی - به عنوان ابزار مطالبه از نخبگان - اولویت دوم بخش فرعی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت..... - ۹ -
- ۴-۳-۳. اجرای طرح کارنامه خوانی در مساجد و هیئات؛ به عنوان روش تشخیص مسئولان پایبند به شاخص‌های اجتماعی اسلام (شناخت اصلح) اولویت سوم بخش فرعی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت..... - ۹ -
۵. اندیشه‌ورزی برای تبیین اقتضائات پیشرفت و عدالت (تولید الگوی پیشرفت اسلامی)، موضوع بخش اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت..... - ۱۰ -
- ۵-۱. نیازهای فکری جریان مطالبه و نیازهای علمی تئوریزه کردن تئوری ولایت فقیه در سطح ساختارها، علت تغییر در طبقه بندی موضوعات اندیشه‌ورزی در جدول شماره یک گفتمان در مقایسه با سایر فهرست‌های اندیشه‌ورزی در موضوع الگو..... - ۱۰ -
- ۵-۱-۱. تجویز اندیشه‌ورزی برای تولید روش استخراج شاخص‌های اجتماعی اسلام از ادبیات انقلاب و تئوریزه شدن تئوری ولایت فقیه در سطح ساختارها، اولویت اصلی بخش اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت - ۱۰ -
- ۵-۱-۲. تجویز اندیشه‌ورزی برای "نقد برنامه‌های توسعه کشور و مبانی نظری حاکم بر آن بر اساس شاخص‌های اجتماعی اسلام" اولویت میانی بخش اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت..... - ۱۱ -
- ۵-۱-۳. تجویز اندیشه‌ورزی برای "تبیین و تئوریزه کردن مدل‌های تری گپس، مدل اسلامی دوران گذار و مدل مطلوب اسلامی" اولویت سوم بخش اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت..... - ۱۱ -
- پی‌نوشت‌ها:..... - ۱۲ -

عنوان اصلی: شناسائی و تحکیم موضوعات مؤثر بر تولید الگوی پیشرفت اسلامی

(شرح جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت)

۱. شناسایی موضوعات مؤثر بر تولید الگوی پیشرفت اسلامی، با استفاده از "بازخوانی جامعه‌شناسانه ادبیات انقلاب"، ویژگی اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت

اردیبهشت ماه ۱۳۹۰ پیش‌نویس هفتم جدول موسوم به "جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت" توسط "شورای فعالیت شبکه‌ای مساجد و هیئات" منتشر گردید. در پیش‌نویس هفتم نسبت به پیش‌نویس ششم پنج تغییر دیده می‌شود که لزوم شرح مجدد این جدول را مطرح نموده است. به عبارت دیگر جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت، حاوی سرفصل‌های اصلی "نگاه جامعه‌شناسانه" به حرکت علمی کشور برای "تولید الگوی پیشرفت اسلامی" است؛ که در قالب یک جدول در معرض نقد اندیشمندان و نخبگان جامعه اسلامی قرار گرفته است. همان‌طور که اشاره شد موضوعات این جدول بر اساس "بازخوانی [۱] نظاممند و جامعه‌شناسانه ادبیات انقلاب" شناسایی و طبقه‌بندی شده است؛ که پیش از ورود به شرح جدول، به تبیین اجمالی این روش و چرایی استفاده از آن می‌پردازیم.

۱-۱. بازخوانی تحلیل‌های پایه ولی فقیه در موضوع الگوی پیشرفت؛ محور اصلی روش جامعه‌شناسانه در بازخوانی ادبیات انقلاب

به عنوان مقدمه باید بدانیم که در حوزه اندیشه‌ورزی و تعقل، منطق‌های سه‌گانه: منطق صوری، منطق سیستمی و منطق نظام ولایت [۲] - به عنوان روش ارزیابی - وجود دارند. تشریح و تبیین ماهیت این منطق‌ها و تفاوت میان آنها در این مقال نمی‌گنجد؛ ولی باید بدانیم که غیر معصومین علیهم السلام در تحلیل یک پدیده، ناگزیر به استفاده از منطق هستند. در تحلیل چگونگی دستیابی به الگوی پیشرفت اسلامی هم امر بر همین منوال است و ما باید در تحلیل چگونگی دستیابی به این پدیده از ابزارهای عقلانی بهره ببریم. مبتنی بر این ضرورت و با مفروض گرفتن ناکارآمدی منطق صوری و منطق سیستمی در تولید الگوی پیشرفت اسلامی، دو روش برای ترسیم نقشه راه دستیابی به الگوی پیشرفت اسلامی پیشنهاد می‌شود؛ که ماهیت این دو روش از نوعی بینش جامعه‌شناختی برخوردار است.

در معنای اول از روش جامعه‌شناسانه، تحلیل جامعه و مدل اداره آن بر اساس "نظام شاخصه‌های ارزیابی جامعه" صورت می‌پذیرد؛ که با توجه به آغاز راه تفاهم و به پذیرش رسیدن منطق نظام ولایت در میان نخبگان، استفاده از این روش در کوتاه مدت به ایجاد عزم ملی در میان نخبگان نمی‌انجامد. تأسیس دوره دکترا، برپائی نمایشگاه مفهومی محصولات فکری منطق نظام ولایت، دیالوگ بانخبگان، کارگاه‌های آموزشی و مناظرات سازمانی در کنار پی گیری نقد ادبیات دانشگاه براساس استراتژی تطبیق، روش دستیابی به الگوی پیشرفت اسلامی بر اساس منطق نظام ولایت است. مبتنی بر منطق نظام ولایت زیرساختی‌ترین بحث برای تحلیل جامعه، بحث جامعه‌شناسی است و مفاهیم مطرح در جامعه‌شناسی نظام ولایت به عنوان اصل موضوعه در "الگوی تنظیم برنامه" به کار گرفته می‌شود. عناوین اصلی الگوی تنظیم برنامه ۲۷ سرفصل است؛ که در ۹ سرفصل "نظام فلسفی"، "فلسفه تکامل"، "الگوی ارزیابی"، "نظام توصیف شرایط موجود جهانی"، "نظام توصیف شرایط مطلوب درونی"، "نظام نیازمندی‌های دوران انتقال" "ضرورت"، "موضوع" و "هدف" چشم انداز تغییرات یا پیدایش شناخت از تغییرات شی متغیر به دست می‌آید.

در معنای دوم از روش جامعه‌شناسانه، تحلیل ولی فقیه به عنوان تحلیل پایه از موضوع، مورد بررسی و بازخوانی قرار می‌گیرد. مینا قرار گرفتن ادبیات انقلاب برای تحلیل یک موضوع و تعبیر از این روش به روش جامعه‌شناسانه، به کارآمدی انقلاب در عبور از مسیرهای مشکل اجتماعی باز می‌گردد. به عبارت دیگر از غلبه ولی فقیه بر حوادث تحمیلی به نظام جمهوری اسلامی و تغییر شرایط منطقه‌ای، بین المللی و جهانی به نفع آرمانهای مذهب - در شرایطی که طراحی این حوادث بر خواسته از نگاه جامعه‌شناسانه مدرن است - این نتیجه منطقی به دست می‌آید؛ که نوع نگاه

و تحلیل ولی فقیه به پدیده‌ها از دقت جامعه‌شناختی لازم برخوردار است و لذا ادبیات انقلاب می‌تواند موضوع مطالعه و دقت قرار گیرد. به عبارت سوم: اهمیت این پیشنهاد، آنگاه واضح‌تر می‌شود که ما به سه عامل:

۱- ناکارآمدی منطق صوری و منطق سیستمی در پاسخگویی به نیازهای انقلاب؛

۲- آغاز راه تفاهم و به پذیرش رسیدن منطق نظام ولایت؛

۳- جایگاه ویژه ولایت فقیه در کشور به مثابه یک ظرفیت راهبردی؛

توجه کنیم. با تحلیل عوامل فوق به این نتیجه می‌رسیم که نباید برنامه‌ریزی برای دستیابی به چگونگی تولید الگوی پیشرفت اسلامی را به منطق‌های ناتوان در تحلیل این موضوع و یا به فرصتی بلند مدت موقوف نمود. لازم است که برای دستیابی به موضوعات مؤثر بر تولید الگوی پیشرفت اسلامی به بازخوانی ادبیات انقلاب اقدام نمود؛ که در تنظیم این جدول از روش جامعه‌شناسانه، به معنای دوم استفاده شده است.

مبتنی بر روش بازخوانی جامعه‌شناسانه ادبیات انقلاب، در ابتدا به بررسی تحلیل‌های مرتبط با موضوع الگوی پیشرفت در ادبیات انقلاب می‌پردازیم و سپس در راستای تبیین و تقویت این متغیرهای تحلیلی، موضوعات جدول را معرفی و بر اساس اولویت، طبقه‌بندی می‌نماییم.

۲. بررسی شرایط فعلی ساختارهای نظام در ادبیات انقلاب، نخستین تحلیل پایه مرتبط با موضوع الگوی پیشرفت اسلامی

با توجه به جایگاه و ارتباط الگوی پیشرفت اسلامی با ساختارهای نظام و قوای سه‌گانه، ابتدا به تحلیل وضعیت ساختار حقوقی نظام و قوای سه‌گانه می‌پردازیم و سپس ارتباط وضعیت فعلی این ساختارها با الگوی پیشرفت را تبیین می‌نماییم.

۱-۲. ساخت حقیقی و ساختار حقوقی جمهوری اسلامی، دو عامل تشکیل‌دهنده ظرفیت مقاومت جمهوری اسلامی از منظر ادبیات انقلاب

در ادبیات انقلاب، ضمن بحث در مورد علت مقاومت بی‌نظیر جمهوری اسلامی در برابر دشمنی‌های سنگین استکبار جهانی، به دو نکته بسیار مهم در ارتباط با ساختار حقوقی نظام اشاره شده است. بر پایه تحلیل ولی فقیه، کارآمدی و ظرفیت نظام به دو محور «ساختار حقوقی نظام» که در قانون اساسی به تفصیل در مورد آن بحث شده است و «ساخت حقیقی و هویت نظام» که همان محتوای اسلامی نظام است، بازگشت دارد.

۱-۱-۲. ساخت حقیقی و شاخص‌های اجتماعی اسلام؛ مهمترین عامل در بقای ظرفیت جمهوری اسلامی

به عبارت دیگر، اگر یک پدیده در شرایط درگیری و دشمنی، ظرفیت بقا و رشد را نداشته باشد، در برابر مشکلات تسلیم و شکسته خواهد شد و بر عکس علت رشد در شرایط فشار - که جمهوری اسلامی از آن برخوردار بوده است - ظرفیت بقا و تکامل است. با توجه به استقامت و تکامل جمهوری اسلامی در سال‌های پس از انقلاب، ظرفیت‌های بقا و تکامل نظام اسلامی چه چیزهایی هستند؟ [۳] در ادبیات انقلاب در تحلیل چپستی ظرفیت‌های نظام، به دو عامل مهم اشاره گردیده است: نخستین و مؤثرترین عامل بقای نظام اسلامی، ساخت حقیقی و هویت اسلامی این نظام است. ساخت حقیقی و هویت اصلی نظام اسلامی، همان آرمان‌ها و شاخص‌های انقلاب است که طرح آنها در شرایط و محیط اجتماعی مدرنیته، درخشندگی و تألؤ خاصی می‌یابد و علی‌رغم همه مخالفت‌ها انگیزه مقاومت را در دل‌ها زنده نگه می‌دارد. به عنوان مثال در طول سال‌های پس از انقلاب، آرمان عدالت اسلامی، درخشندگی خود را حفظ کرده و - علی‌رغم طرح همه شعارهای موازی - هم اکنون به عنوان اصلی‌ترین شعارهای مردم و مسئولان مطرح است. در بعد بیرونی هم تشکیل جبهه مقاومت ذیل پرچم اسلام، اصلی‌ترین گرایش در میان مردم منطقه است. این در حالی است که همه توان سازمان ملل و کشورهای غربی برای ارائه راه‌حل‌های جایگزین به کار گرفته شده است.

بنابراین شناسایی [۴] و طرح اجتماعی همه شاخص‌های اجتماعی اسلام و محوریت یافتن همه آنها در برنامه‌ریزی و نظریه‌پردازی، عامل اصلی در ارتقای ظرفیت نظام اسلامی است؛ که پیگیری آنها از هضم و انحلال این نظام در محیط مدرنیته جلوگیری می‌کند.

۱-۲. ساختار مترقی قانون اساسی، عامل دوم در بقای ظرفیت جمهوری اسلامی

دومین عامل بقا و استمرار نظام اسلامی در برابر تمدن استکباری مدرنیته، ساختار حقوقی کارآمد جمهوری اسلامی است. اصول مترقی قانون اساسی، به ویژه مقدمه، اصول مربوط به ولایت فقیه، اصل هشتم و نحوه ارتباط میان ساختارهای نظام و همچنین تأکید بر مشارکت مردمی برای دستیابی به آرمان‌های اسلامی در قانون اساسی، از این قانون یک قانون برجسته در میان قوانین اساسی دنیا ساخته است که این موضوع از دید دشمنان مخفی نمانده است. [۵]

۱-۳. اولویت و حکومت ساخت حقیقی جمهوری اسلامی بر ساختار حقوقی آن

البته ناگفته نماند که این دو عامل در عرض یکدیگر و به طور مساوی در تأمین ظرفیت تکامل نظام نقش ندارند؛ بلکه ساخت حقیقی و هویت نظام به منزله روح و محتوای ساختار حقوقی نظام است و می‌توان ادعا نمود که بدون توجه به آرمان‌ها و شاخص‌های اجتماعی اسلامی، ساختار حقوقی به تنهایی کارآمدی حفظ نظام اسلامی را ندارد. به عبارت دیگر: محتوای اسلامی به مثابه روح، عامل حیات ساختار حقوقی نظام است و بیش از همه چیز باید به تقویت این روح در کالبد حقوقی نظام اندیشید و برای تقویت آن پیشنهادهایی را ارائه نمود.

۳. بررسی راهبردهای تقویت شاخص‌ها و ساخت حقیقی نظام در ساختار حقوقی آن، مبنای موضوعات بخش آخر جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت (گسترش فعالیت‌های تقنینی، اجرایی و نظارتی بر محور پیشرفت و عدالت)

مبتنی بر این نگاه به ظرفیت‌های جمهوری اسلامی در جدول شماره یک پیشنهادهایی برای تقویت محتوا و شاخص‌های اسلامی در ساختار حقوقی نظام پیشنهاد شده است که در واقع معنای آن متناسب کردن ساختار حقوقی نظام در سطح قوانین عادی با ساخت حقیقی و هویت اصلی نظام اسلامی است.

۱-۳. ارتقای مبنای نگرانی در نظام از مبنای "التزام عملی افراد به اسلام و ولایت فقیه برای حضور در مناصب و عدم مخالفت قطعی قوانین مصوب مجلس با شرع مقدس" به مبنای «التزام ساختاری نهادها به ساختار ولایت فقیه» نتیجه پیگیری راهبردهای جدول شماره یک

پیگیری این راهبردهای سه گانه به محوریت یافتن ارگانیک شاخص‌های اجتماعی اسلام در ساختارها منجر خواهد گردید. مبتنی بر این تحلیل، پایه، نخستین موضوع مؤثر بر تولید الگوی پیشرفت اسلامی، اصرار بر محوریت شاخص‌های اجتماعی اسلام در برنامه‌ریزی ساختارهای کشور است. این مسئله در حالی مطرح می‌شود که در شرایط فعلی، نظام اسلامی در پاره‌ای از اوقات با فاصله گرفتن محتوایی برخی از ساختارهای خود از محتوای اسلامی روبه‌روست و نظریه‌پردازان همایش‌ها و جلسات علمی با تحلیل ریشه‌های این ناهنجاری‌ها می‌توانند به ایجاد ظرفیت در ساختارها برای فهم ضرورت نیاز به الگوی پیشرفت اسلامی کمک نمایند. به عبارت دیگر: بدون توجه به حل کوتاه مدت ناهنجاری عدم محوریت شاخص‌های اسلامی در برنامه‌ریزی ساختارها، انتظار تولید الگوی پیشرفت اسلامی در بلند مدت منتفی است. در واقع نیاز به تحول در الگوی اداره کشور به ناتوانی الگوی توسعه غربی در تحقق شاخص‌های اسلامی باز می‌گردد و نظریه‌پردازی برای محور قرار دادن شاخص‌های اسلامی، عاملی مهم در مسیر دستیابی به الگوی پیشرفت اسلامی است. تداوم اندیشه‌ورزی در بررسی علل پیدایش این ناهنجاری محتوایی به ارتقای مبنای التزام و نگرانی در جمهوری اسلامی می‌انجامد.

به عبارت سوم: تئوریزه کردن ولایت فقیه در سطح ساختارها به معنای ارتقای مبنای نظارت و نگرانی در نظام از مبنای "التزام عملی افراد به اسلام و ولایت فقیه برای حضور در مناصب و عدم مخالفت قطعی قوانین مصوب مجلس با شرع مقدس" [۶] به مبنای التزام ساختاری نهادها به ساختار ولایت فقیه است و البته این موضوع، منافاتی با التزام فردی مسئولان به اسلام و ولایت فقیه و ملاحظه عدم مخالفت قطعی قوانین با شرع مقدس ندارد.

۱-۳-۱. گفتگو با ولی فقیه برای شناسایی نظاممند شاخص‌های اجتماعی اسلام؛ نخستین گام تئوریزه کردن

ولایت فقیه در سطح ساختارها

برای دستیابی به مبنای التزام ساختاری، در اولین گام، دیالوگ قاعده‌مند با ولی فقیه برای فهم و استخراج مجموعه شاخص‌های اجتماعی اسلام ضرورت دارد. این موضوع آن‌گاه اهمیت بیشتری می‌یابد که ما به موضوع نوپا بودن نظام اسلامی و مفاهیم طرح شده از سوی آن در جهان مدرن توجه نماییم. به عنوان مثال نظام اسلامی در پی پیشرفت به جای توسعه است، که با توجه به تأسیسی و جدید بودن این مفهوم، دیالوگ میان نخبگان و ادبیات انقلاب برای فهم این موضوع یک ضرورت است. در خصوص این موضوع مهم، این دیالوگ میان ادبیات انقلاب و نخبگان جامعه - در بالاترین سطح خود - در نخستین نشست راهبردی جمهوری اسلامی محقق گردید؛ ولی محتوای این جلسه مهم و بدیع به دلیل فقدان روش استناد به ادبیات انقلاب در میان نخبگان به تدریج دچار آفت انحلال و تحریف گردید. به عبارت دیگر: به دلیل اجمالی [۷] بودن ادبیات انقلاب - چون در آغاز راه است - این ادبیات به عنوان روکشی برای ادبیات دانشگاه مورد استفاده قرار می‌گیرد که نمونه بارز این معنا را در سند چشم‌انداز بیست ساله نظام اسلامی می‌توان به عیان مشاهده نمود. در اسناد علمی مراکزی همچون مرکز تحقیقات مجمع تشخیص مصلحت برای تبیین عبارت "با هویت اسلامی و انقلابی الهام‌بخش در جهان اسلام" محصولات فکری خاصی تولید نشده است و در عوض سهم اصلی اسناد علمی به تبیین چگونگی دستیابی به عبارت "ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه" اختصاص یافته است. [۸] برای جلوگیری از این آسیب در مورد ادبیات انقلاب، در جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت اندیشه‌ورزی برای "تولید روش برای استخراج شاخص‌های اجتماعی اسلام از ادبیات انقلاب" پیشنهاد شده است که - همچنان که اشاره گردید - این موضوع در تکامل خود به برقراری رابطه ساختارها با ساختار ولایت فقیه خواهد انجامید.

۲-۳. محوریت یافتن پیشگیری از جرم و بهداشت قضایی از طریق تقویت نظام ارزشی جامعه در قوه قضائیه،

طراحی مدل تقنینی برای وضع قانون در مجلس و تغییر در دستور کار معاونت‌های برنامه‌ریزی و منابع

انسانی وزارت‌خانه‌ها، راهبردهای اصلی برای دستیابی به التزام ساختاری ساختارها به ساختار ولایت فقیه

برای دستیابی به مبنای التزام ساختاری در قوای سه‌گانه در جدول شماره یک، سه راهبرد پیشنهاد شده است:

در راهبرد اول پیشنهاد شده است که محوریت برنامه‌ریزی در قوه قضائیه از مبارزه با جرائم به پیشگیری و بهداشت قضایی تغییر یابد. به عبارت دیگر محوریت یافتن پیشگیری در دستگاه قضایی که به معنای تقویت نظام ارزشی اسلام در جامعه است، به محوریت برنامه‌ریزی برای تحقق شاخص‌های اجتماعی اسلام و جلوگیری از تغییر پسند اجتماعی در جامعه منجر خواهد شد. طرح این موضوع در قوه قضائیه در نخستین گام نیاز به تبیین موضوع و نظریه‌پردازی دارد که شرح این ایده را به جزوات مربوط به این بخش از جدول وا می‌گذاریم.

در راهبرد دوم: برای دستیابی به مبنای التزام ساختاری پیشنهاد شده است که مجلس شورای اسلامی فرآیند تصویب طرح‌ها و لوایح را بر اساس مدل تقنینی هماهنگ با شاخص‌های اسلامی تنظیم نماید. در شرایط فعلی تنظیم لوایح و طرح‌ها بر اساس شناسایی ناهنجاری‌های جامعه انجام می‌پذیرد که این شناسایی هم عمدتاً بر اساس مدل‌های تری گپس صورت می‌گیرد. تدوین قوانین بر اساس مدل تقنینی اسلامی، به تغییر در بافت قانونی کشور می‌انجامد که این مهم به معنای ایجاد ریل جدید برای حرکت کشور در مسیر شاخص‌های اسلامی است.

در راهبرد سوم این جدول: برای ارتقای مبنای نگرهبانی در نظام، پیشنهاد تغییر در دستور کار کمیسیون‌های برنامه‌ریزی وزارتخانه‌ها و ستاد هماهنگ‌کننده آنها در سازمان مدیریت مطرح است. مبتنی بر این پیشنهاد، تهیه برنامه برای شاخص‌های اجتماعی اسلام در دستور این کمیسیون‌ها قرار می‌گیرد که البته این به معنای تولید تخمینی الگوی پیشرفت اسلامی است.

۴. تحول در موضوعات مورد مطالبه جریان آرمانخواه در جامعه اسلامی؛ با هدف زمینه‌سازی برای تحول برنامه‌ریزی در قوای رئیسی نظام و همچنین طرح پرسش از نخبگان حوزه و دانشگاه برای پاسخ به چگونگی تحقق شاخص‌های اسلامی در جامعه، موضوع بخش میانی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت

راهبردهای سه‌گانه فوق که به تئوریزه کردن ولایت فقیه در سطح ساختارها می‌انجامد، در مسیر تحقق با موانع علمی و عملی روبه‌روست. توجه به این موانع، ضرورت بخش‌های میانی و اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت را اثبات می‌نماید. به عبارت دیگر بی‌تفاوتی برخی مسئولان نسبت به استحاله هویت اسلامی نظام، فشار انتظارات مردمی بر برخی مسئولان برای تأمین نیازهای روزمره و پرسش‌های علمی فراوان در تبیین چگونگی تحقق این راهبردها - مانند چگونگی شناسایی نظام شاخص‌های اجتماعی اسلام، چگونگی کمی کردن این شاخص‌ها و... - به تولد موضوعات شش‌گانه بخش‌های اصلی و میانی جدول شماره یک گفتمان انجامیده است که در ادامه به توضیح این موضوعات می‌پردازیم. برای تبیین بیشتر چرایی، چیستی و چگونگی تحول در موضوعات مورد مطالبه جریان مطالبه‌گر و آرمانخواه کشور - با مفروض گرفتن نقاط مثبت - به بررسی وضعیت فعلی این جریان مهم می‌پردازیم. ضرورت تحول در موضوعات مورد مطالبه جریان آرمان‌گرا به سه آسیب ذیل باز می‌گردد. این آفت‌ها عملکرد جریان مطالبه را دچار فرسایش و افت می‌نماید.

۴-۱. ظرفیت محدود "استراتژی مطالبه‌مصدیقی" برای تغییر برنامه‌های توسعه، نخستین آسیب جریان فعلی مطالبه‌گر و آرمانخواه

نخستین آسیب جریان آرمانخواه به درک این جریان از مطالبه‌بازگشت دارد. ورود مصداقی به عرصه پاسخگو کردن مسئولان و عدم ملاحظه مسیر شکلگیری معضلات اجتماعی، به خشک شدن ریشه‌های معضل نمی‌انجامد. این موضوع، آنگاه اهمیت می‌یابد که به تضاد جهت‌گیری و شاخص‌های جهانی توسعه [۹] با آرمان‌های اسلامی توجه کنیم. معنای این سخن آن است که آنچه ما - بر اساس بینش اسلامی - تقاضای اصلاح آن را داریم، مبتنی بر برنامه‌های توسعه، نوعی هزینه غیر قابل اغماض در اجرای برنامه‌های توسعه است و در بیشتر موارد، آنچه به عنوان معضل از مسئولان مطالبه می‌کنیم در نگرش آنها هزینه‌دستیابی به اهداف بالاتری است که از منظر مسئول مورد مطالبه، جریان مطالبه‌گر به آن توجه ندارد.

۴-۱-۱. ضرورت تبدیل "استراتژی مطالبه‌مصدیقی" به "استراتژی تثبیت گفتمان شاخص‌های اسلامی" برای رفع آسیب نخست جریان مطالبه‌گر

بر اساس توجه به این تفاوت دیدگاه - میان بینش اسلامی و برنامه‌ریزی مدرن - برخی کارشناسان اجتماعی پیگیری "استراتژی مطالبه‌مصدیقی" را به معنای فشل شدن جریان مطالبه و ایجاد فرسایش و بنبست در رابطه میان مسئولان و بدنه فعال ملت می‌دانند. اشتباه نشود! به هیچ عنوان نمی‌خواهیم ادعا کنیم که مصداق خلاف شاخص‌های اسلامی مورد تذکر قرار نگیرد؛ بلکه می‌خواهیم بگوییم که در جریان مطالبه، لازم است به مسیر اجتماعی طی شده تا ایجاد یک مصداق بی‌عدالتی - به صورت اجمالی - توجه شود. به عبارت دیگر توجه به مصداق ناهنجاری را می‌توان به عنوانی سکویی برای تقویت شاخص‌های اسلامی مطرح کرد و از این طریق به دو هدف تقویت شاخص‌ها در ذهنیت مسئولان - به منظور جلوگیری از پدیده استحاله اصول - و تقاضا از نخبگان برای ارائه راه حل به مسئولان در راستای مطالبه دست یافت.

به عبارت دیگر: انتخاب "استراتژی تثبیت گفتمان شاخص‌های اسلامی" به جای "استراتژی مطالبه‌مصدیقی" به صورت همزمان جریان مطالبه را به هدف می‌رساند: نخست آن که با ایجاد توجه نسبت به معضلات، امید اجتماعی به آینده بهتر را تقویت می‌کند. دوم آن که با ایجاد توجه نسبت به شاخص‌های اجتماعی اسلام، از پدیده استحاله شاخص‌ها در عرف مسئولان جلوگیری می‌کند و سوم آن که با درگیر نمودن نخبگان حوزه و دانشگاه، از آنها ارائه راه حل علمی برای تحقق شاخص‌های اسلامی را مطالبه می‌نماید. بنابراین نخستین دلیل برای توجیه تحول در موضوعات جریان مطالبه، نا کارآمدی "استراتژی مطالبه‌مصدیقی" در میان مدت و بلندمدت است.

۴-۲. عدم فراگیری ساختارهای مطالبه و رویکرد رسانه‌محوری در آرمانخواهی، دومین آسیب جریان فعلی مطالبه‌گر و آرمانخواه

دومین آسیب جریان آرمانخواه و مطالبه‌گر، فراگیر نبودن برنامه‌های این جریان است. موضوعات مورد توجه جریان آرمان‌گرا و شاخص‌های حاکم بر آن، حتی در مناسباتی مانند انتخابات که میزان مشارکت مردمی برای تغییر در جامعه ارتقا می‌یابد، به عنوان شاخص اصلی انتخاب اصلاح قرار نمی‌گیرند. معنای این سخن آن است که در فرآیند انتخاب مسئولان شاخص‌های اسلامی محور انتخاب نباشد؛ ولی در ایام پس از انتخابات، از مسئولانی که کمترین توجه به آرمان‌های مورد مطالبه را داشته‌اند، تقاضای مقابله با چالش‌ها را داشته باشیم!

به عبارت دیگر: در انتخابات وعده‌های خاص به متنفذان و شاخص‌های منطقه‌ای، محور مهندسی آراست؛ که تلاش برای پاسخ به این وعده‌ها، در تمام مدت وکالت، مانع توجه شایسته و کیل به چگونگی تحقق شاخص‌های اسلامی می‌شود. در مورد سایر برنامه‌های مطالبه‌گرانه هم آسیب عدم فراگیری به چشم می‌آید که ریشه آن را باید در ساختار نامناسب جریان مطالبه‌گر جستجو نمود. البته آنچه باعث شده است که موضوعات مرتبط با شاخص‌های اسلامی نتواند ذهنیت و پتانسیل اجتماعی موجود در توده‌ها را بسیج نماید؛ اتکای جریان مطالبه به ساختارهای غیر اسلامی و رویکرد رسانه‌محوری برای طرح مطالبات است.

۴-۲-۱. ضرورت توجه به مساجد و هیئات، به عنوان ساختار تبیین شاخص‌های اجتماعی اسلام در فرهنگ عمومی، برای رفع آسیب دوم جریان مطالبه‌گر

در شرایط فعلی عمدتاً تشکل‌های دانشجویی و برخی رسانه‌ها و شخصیت‌ها به عنوان پرچمدار آرمانخواهی مطرح هستند و در این میان از ظرفیت حدود هفتاد هزار مسجد و هیئات بی‌شمار مذهبی برای ارتقای شاخص‌های اسلامی در فرهنگ عمومی غفلت می‌شود. سازماندهی تدریجی و موضوع‌محور مساجد و هیئات، به مثابه ساختار تبیین شاخص‌های اجتماعی اسلام در میان مردم - علاوه بر ارتقای ظرفیت مساجد و هیئات از تعریف عبادت فردی به سطح عبادت اجتماعی - زمینه مفید تلقی شدن ساختارهای جایگزین و غربی را منتفی می‌سازد.

توجه به ظرفیت مساجد و هیئات، آنگاه اهمیت می‌یابد که کارکرد ناموفق احزاب و سازمان‌های مردم‌نهاد در جامعه اسلامی و همچنین سوء استفاده باندهای مختلف از این نوع ساختارسازی سیاسی و اجتماعی را به دقت بررسی نماییم. به عنوان مثال در سازماندهی اجتماعی فتنه سبز، نقش اصلی به عهده سازمانهای مردم‌نهاد بود و نشان داد که ساختار معیوب این تشکل‌ها ظرفیت فراوانی در ایجاد گرایش نسبت به مفاهیم مدرن دارند.

به عبارت سوم: بی‌توجهی به مفاهیم حاکم بر مفهوم سازمان‌های مردم‌نهاد و حتی تعمیم تعاریف مدرن این سازمان‌ها به "ساختارهای اجتماعی اسلام" و معرفی مساجد و هیئات به عنوان نوعی سازمان مردم‌نهاد، مشکل اصلی جریان آرمان‌گرا و مطالبه‌گر است؛ که برای رفع این معضل، ورود حوزه‌های علمیه در زمینه نظریه‌پردازی ضرورت دارد. البته تدوین تاریخ شفاهی پیدایش انقلاب اسلامی ایران از پایگاه مساجد و نقش مساجد در پشتیبانی دفاع مقدس و همچنین بررسی نقش مساجد و نمازهای جمعه در انقلاب‌های اخیر منطقه و... می‌تواند در معرفی پتانسیل این ساختارهای اسلامی و الگوسازی مفید باشد.

۴-۳. عدم تبیین افق راهبردی برای جریان مطالبه، سومین آسیب جریان فعلی مطالبه‌گر و آرمانخواه

سومین آسیب جریان آرمانخواه و مطالبه‌گر، عدم تعریف یک افق راهبردی برای این جریان است. در شرایط فعلی، انگیزه‌های دینی این جریان متعهد، باعث می‌شود که نسبت به ناهنجاری‌های جامعه سکوت نکند و رفع این ناهنجاری‌ها را - به عنوان یک تکلیف - مطالبه نماید. این در حالی است که اگر جریان مطالبه - بنا بر آسیب‌شناسی این جریان در محور نخست - به ماهیت مدرن این ناهنجاری‌ها و ناتوانی مفاهیم و ساختارهای غربی برای تحقق آرمان‌های اسلامی واقف گردد، ظرفیت‌سازی برای نقد جریان خواهان مدرنیزاسیون در ایران را به عهده می‌گیرد. به عبارت دیگر این جریان می‌تواند تصمیم‌سازی برای تحول ساختاری در جامعه به نفع آرمان‌ها و شاخص‌های اسلامی را به عهده گرفته و در افق خود به چگونگی هماهنگی ساختارهای برنامه‌ریزی و علمی با شاخص‌های اجتماعی اسلام بیندیشد. البته دستیابی به این حد از ظرفیت در جریان مطالبه علاوه بر بررسی ارتباط میان چالش‌ها و مدرنیته - همانند آسیب دوم - به تحول ساختاری در خود جریان مطالبه نیاز دارد که به اختصار در قالب سه محور به تبیین چگونگی دستیابی به این تحول ساختاری می‌پردازیم.

۱-۳-۴. تنظیم گزارش‌های راهبردی پایش شاخص‌های اجتماعی اسلام - به عنوان مطالبه از مسئولان -

اولویت نخست بخش میانی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت

مبتنی بر اولویت نخست بخش فرعی جدول شماره یک پیشنهاد رصد وضعیت برنامه‌ریزی برای شاخص‌های اجتماعی اسلام در قوای سه‌گانه مطرح شده است. بررسی میزان تبدیل این شاخص‌ها به برنامه موضوع این پایش مهم است. به عبارت دیگر باید گفت که چون شاخص‌های اجتماعی اسلام در محور برنامه‌ریزی قوای سه‌گانه قرار ندارد، در جامعه چالش‌ها و ناهنجاری‌ها به وجود می‌آید.

البته - همچنان که اشاره نموده‌ایم - پیش از پایش شاخص‌ها در مقیاس برنامه‌ریزی، نیازمند استنباط مجموعه شاخص‌ها از ادبیات انقلاب هستیم؛ که در مورد روش این کار توجه به اندیشه‌ورزی برای دستیابی به "روش برای استخراج شاخص‌های اجتماعی اسلام از ادبیات انقلاب و تئوریزه شدن تئوری ولایت فقیه در سطح ساختارها" ضرورت دارد.

همچنین لازم است که همزمان با پایش شاخص‌ها برنامه‌هایی برای معرفی این شاخص‌ها صورت گیرد که راهکاری مؤثر برای معرفی و تثبیت شاخص‌ها در بخش کارنامه‌خوانی پیشنهاد شده است. به هر حال پایش شاخص‌ها در سطح برنامه‌ریزی اولویت نخست بخش فرعی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت است؛ که برای دستیابی به اطلاعات صحیح در این مورد، بررسی و نقد فرآیند برنامه‌ریزی در معاونت‌های برنامه‌ریزی وزارتخانه‌ها، کمیسیون‌های مجلس و کمیسیون تلفیق و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ضرورت دارد. انتشار منظم "گزارش‌های راهبردی پایش شاخص‌های اجتماعی اسلام" از غفلت جامعه و مسئولان از جهتگیری اسلامی جامعه می‌کاهد و به عنوان ابزاری نظارتی در ارزیابی توانمندی ساختارها و مفاهیم مدرن در برنامه‌ریزی برای شاخص‌های اسلامی عمل می‌کند.

به عبارت دیگر: در پایش شاخص‌ها در سطح برنامه‌ریزی، زمینه توجه به ابزار تشخیص ناهنجاری‌ها در نهادهای برنامه‌ریز فراهم می‌شود و معلوم خواهد شد که پیش از اعلام سیاست‌های اجرایی در بخش‌های مختلف، فرآیند تشخیص ناهنجاری بر اساس تعریف خاصی از تعادل اجتماعی طی می‌شود که در معرفی این تعادل‌ها مفاهیم و شاخص‌های مدرن و سکولار ملاک عمل هستند. به عبارت دیگر گزارش‌های پایش، وظیفه به چالش کشیدن الگوهای غربی تشخیص ناهنجاری در بخش‌های مختلف را به عهده دارند.

۲-۳-۴. تشکیل حلقه‌های گفتگو به محوریت چگونگی تولید الگوی پیشرفت اسلامی - به عنوان ابزار مطالبه

از نخبگان - اولویت دوم بخش فرعی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت

به موازات تلاش برای تنظیم گزارش‌های راهبردی پایش شاخص‌ها، برنامه‌ریزی برای تشکیل حلقه‌های گفتگو در محیط‌های علمی برای بررسی راهکارهای علمی تحقق شاخص‌های اسلامی یک ضرورت است. البته به صورت طبیعی تشکیل این جلسات با بررسی مفاهیم بینشی حاکم بر شاخص‌های اسلامی همراه خواهد بود؛ که این موضوع در تکامل خود به بررسی توانمندی علوم سکولار در پاسخگویی به نیازهای جامعه اسلامی خواهد انجامید.

ثمره دیگر تشکیل این جلسات گفتگو، تشدید دیالوگ میان ادبیات انقلاب و ادبیات دانشگاه خواهد بود که هم به تبیین تفصیلی ادبیات انقلاب خواهد انجامید و هم به تبیین ماهیت علوم و معادلات اسلامی کمک خواهد رساند. به عبارت دیگر: پیگیری این جلسات در محیط‌های علمی، مطالبه جریان آرمان‌گرا از نخبگان حوزه و دانشگاه برای پاسخگویی به چگونگی تحقق شاخص‌های اجتماعی اسلام خواهد بود.

۳-۳-۴. اجرای طرح کارنامه خوانی در مساجد و هیئات؛ به عنوان روش تشخیص مسئولان پایبند به

شاخص‌های اجتماعی اسلام (شناخت اصلح) اولویت سوم بخش فرعی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت

بر اساس طبقه‌بندی مطرح در جدول شماره یک گفتمان، اولویت سوم بخش فرعی توجه به صلاحیت مسئولان در جمهوری اسلامی است. این موضوع آنگاه اهمیت بیشتری می‌یابد، که به سهم علاقه‌مندی مسئولان در دستیابی به آرمان‌ها توجه نماییم. به عبارت دیگر: پیدایش انقلاب اسلامی و روی کار آمدن جمهوری اسلامی به معنای در منصب قرار گرفتن مسئولانی است که در پی تحقق آرمان‌ها و شاخص‌های اجتماعی اسلام باشند و بدیهی است که در بزنگاه‌های انتخاب مسئولان، همچنان باید به شکل انتخاب مسئولان، حساس بود. به عبارت دیگر: در کنار همه ابزارهای

نظارتی پیش‌بینی شده در نظام اسلامی برای تضمین سلامت و صلاحیت مسئولان؛ به دلیل این که آرای عمومی - در نهایت - تعیین‌کننده است؛ لازم است برنامه‌هایی برای ارتقای حساسیت فرهنگ عمومی نسبت به شاخص‌های اجتماعی اسلام تنظیم نمود. به هر میزان حساسیت بیشتری نسبت به شاخص‌ها در جامعه به وجود بیاید افراد آن جامعه آن شاخص‌ها را معیار انتخاب اصلح قرار خواهند داد و از انتخاب مسئولان بی‌توجه به شاخص‌ها می‌کاهند. برای دستیابی به ارتقای حساسیت فرهنگ عمومی، طرح‌های مختلفی توسط کارشناسان پیشنهاد می‌شود؛ ولی در میان این طرح‌ها طرح‌هایی که نگاه جامعه‌شناختی بر آنها حاکم است در مقایسه با دیدگاه‌های آموزشی و تبلیغی مؤثرتر خواهند بود. به عبارت دیگر: با توجه به سطح مشارکت مردمی در ایام تبلیغات انتخابات و توجه طبیعی مردم به انتخاب اصلح، بهترین طرح‌ها طرح‌هایی هستند که بتوانند شاخص‌ها را بیشتر در انتخاب مردم دخالت دهند. استفاده از ابزار مناظره بر محور شاخص‌ها و کارنامه‌خوانی از نامزدها به محوریت شاخص‌ها در مساجد و هیئت می‌تواند به مثابه روشی برای انتخاب اصلح به جامعه معرفی شود.

۵. اندیشه‌ورزی برای تبیین اقتضائات پیشرفت و عدالت (تولید الگوی پیشرفت اسلامی)، موضوع بخش اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت

در بخش‌های قبل جدول شماره یک عمدتاً به تبیین نقش مسئولان و جریان آرمان‌گرا در تولید الگوی پیشرفت اسلامی پرداخته شده است؛ ولی در این بخش نقش نخبگان در فرآیند تولید الگوی پیشرفت اسلامی تشریح شده است.

۵-۱. نیازهای فکری جریان مطالبه و نیازهای علمی تئوریزه کردن تئوری ولایت فقیه در سطح ساختارها، علت تغییر در طبقه‌بندی موضوعات اندیشه‌ورزی در جدول شماره یک گفتمان در مقایسه با سایر فهرست‌های اندیشه‌ورزی در موضوع الگو

همچنان که اشاره گردید: در "جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت" اندیشه‌ورزی برای دستیابی به مفاهیم الگوی پیشرفت اسلامی، تحول در موضوعات "جریان مطالبه‌گر و آرمانخواه" در کنار "محوریت یافتن برنامه‌ریزی برای شاخص‌های اجتماعی اسلام در قوای رئیسی نظام" مورد توجه قرار گرفته است و موضوعات طبقه‌بندی شده در بخش اصلی این جدول در واقع به نیازهای علمی دو بخش دیگر پرداخته است. به عبارت دیگر مبتنی بر پیگیری راهبردهای ششگانه فوق در مسیر دستیابی به الگوی پیشرفت اسلامی، علاوه بر اندیشه‌ورزی برای تولید الگوی پیشرفت اسلامی، تأمین نیازهای علمی راهبردهای فوق، بخشی از موضوعات اندیشه‌ورزی برای تولید الگوی پیشرفت اسلامی را تشکیل می‌دهد.

۵-۱-۱. تجویز اندیشه‌ورزی برای تولید روش استخراج شاخص‌های اجتماعی اسلام از ادبیات انقلاب و تئوریزه شدن تئوری ولایت فقیه در سطح ساختارها، اولویت اصلی بخش اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت

این جدول در بُعد اصلی خود، اندیشه‌ورزی برای سه موضوع را با رعایت اولویت تجویز می‌نماید. در اصلی‌ترین اولویت، اندیشه‌ورزی برای تولید "روش استنباط نظام شاخص‌های اجتماعی اسلام از ادبیات انقلاب" در کنار "تئوریزه شدن تئوری ولایت فقیه در سطح ساختارها" پیش‌بینی شده است.

به عبارت دیگر: چون مجموعه نظام اسلامی در اداره محیط بیرونی و درونی خود نمی‌تواند منتظر تولید الگوهای مطلوب اسلامی بماند، لازم است در دوران گذار به "روش استنباط موضوعات محوری نظام از ادبیات انقلاب" [۱۰] دست یابد، تا بتواند این موضوعات را مبنای برنامه‌ریزی ساختار قرار دهد. بدیهی است که اگر نهادهای برنامه‌ریزی در قوای سه‌گانه، تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی مجموعه‌های خود را بر محور "نظام شاخص‌های اجتماعی اسلام" قرار دهند؛ این امر در تکامل خود به برقراری نسبت ارگانیک میان ساختارها و ساختار ولایت فقیه خواهد انجامید.

البته باید توجه نمود که "تولید روش استخراج نظام شاخص‌های اجتماعی اسلام از ادبیات انقلاب" فقط به زمینه‌سازی برای تحول ساختاری منحصر نمی‌شود؛ بلکه تولید این روش، مدرسان تحول در موضوعات مورد مطالبه جریان آرمانخواه و مطالبه‌گر کشور بر اساس نظام شاخص‌های اجتماعی اسلام، هم می‌باشد. شناسایی نظام شاخص‌های اجتماعی اسلام توسط این جریان اجتماعی و تلاش برای تثبیت این شاخص‌ها در میان

نخبگان و مردم - که با بازخوانی مبانی تئوریک و مستحکم این شاخص‌ها همراه است - علاوه بر افزایش توجه ساختارها به این شاخص‌ها، زمینه تقابل علمی انقلاب اسلامی با مدرنیته را فراهم می‌آورد؛ امر مهمی که به مصونیت انقلاب سیاسی و تئوری ولایت فقیه در جنگ نرم خواهد انجامید. بنابراین اولویت اصلی در جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت^{۱۱} تولید روشی برای استخراج شاخص‌های اجتماعی اسلام از ادبیات انقلاب و تئوریزه شدن تئوری ولایت فقیه در سطح ساختارها^{۱۲} است.

۲-۱-۵. تجویز اندیشه‌ورزی برای "نقد برنامه‌های توسعه کشور و مبانی نظری حاکم بر آن بر اساس شاخص‌های اجتماعی اسلام" اولویت میانی بخش اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت

این جدول در اولویت میانی بخش اصلی خود، اندیشه‌ورزی برای "نقد برنامه‌های توسعه کشور و مبانی نظری حاکم بر آن بر اساس شاخص‌های اجتماعی اسلام" را تجویز نموده است. علت این پیشنهاد را می‌توان در به کارگیری مستمر کارشناسی غربی در تدوین برنامه‌های توسعه کشور دانست. به عبارت دیگر با این که گفتمان انقلاب، هدف غایی خود را دستیابی به تمدن نوین اسلامی دانسته است؛ ولی همچنان به دلیل عدم تولید الگوی جای‌گزین، برنامه‌ریزی به مفهوم غربی آن، مبنای تدوین برنامه‌های توسعه کشور است [۱۱]. در چنین شرایطی و برای زمینه‌سازی دستیابی به الگوی پیشرفت، گفتمان شاخص‌گرایی اسلامی، مبنای همیشگی نقد برنامه‌های موجود توسعه در جمهوری اسلامی است. این نقد دائمی، سه خاصیت عمده را در پی دارد:

اول آن که زمینه تمامیت‌خواهی برنامه‌های توسعه و زمینه‌سازی این برنامه‌ها برای دموکراتیزه کردن ساختارهای نظام را بسته و این برنامه‌ها را در مقابل سؤالات و چالش‌هایی مانند پاسخگویی به مقوله عدالت قرار می‌دهد.

دوم آن که این جریان نقد در تکامل خود اثبات خواهد نمود که با توجه به همه‌جانبه بودن مفهوم توسعه نمی‌توان به استفاده بخشی و تلفیقی این مفاهیم در کنار مفاهیم انقلاب اندیشید و توجه به این موضوع، بیش از گذشته زمینه تولید نرم‌افزارهای اسلامی و اندیشیدن به تمدن نوین اسلامی را فراهم خواهد نمود.

سوم آن که این نقدها موجب خواهد شد تا در دوران گذار، جرأت تغییر تخصیص در تکنولوژی و مفاهیم غربی، به نفع آرمان‌های انقلاب فراهم شود. به عبارت دیگر: حال که جمع زیادی از نخبگان ما با طلسم مفاهیم و ساختارها و محصولات غربی به فرآیند مدرنیزاسیون در ایران می‌اندیشند؛ این جریان به جامعه علمی ما جرأت می‌دهد که در دوران گذار به جای تسلیم بودن محض در برابر کارشناسی مدرن، به تغییر در تخصیص تکنولوژی در راستای آرمان‌های انقلاب و پیریزی مبنای استقلال علمی کشور بیندیشند.

اهمیت دستیابی به خاصیت‌های سه‌گانه فوق‌آنگاه تبیین بیشتری می‌یابد که به استدلال‌های برخی جریان‌های سیاسی در تحلیل ناهنجاری‌های جامعه مبنی بر ناهماهنگ بودن ساختارهای سیاسی کشور با ساختارهای اقتصادی و فرهنگی آن توجه بیشتری بنماییم. به عبارت دیگر: طرح ادعاهایی مبنی بر راهگشا بودن توسعه سیاسی و یا عدم توجه به فرهنگ در مسیر توسعه اقتصادی، از آب‌شخور نگاه همه‌جانبه به توسعه و یا نگاه تلفیقی به توسعه نشأت می‌گیرد و اگر ریشه این تحلیل‌های سیاسی در برنامه‌های توسعه و مبانی نظری آن نقد و نقض نگردد، آن تحلیل‌ها در قالب و شخصیت‌های جدیدی خود را به جامعه معرفی می‌نمایند. معنای این سخن آن است که درگیری نظام خواستار تحقق شاخص‌های اسلامی با تمدن مدرنیته، درگیری در سطح یک تمدن است و با اصلاحات روبنایی در مفاهیم و ساختارها و محصولات مدرن نمی‌توان به صلح سیاسی این دو مینا اندیشید.

۳-۱-۵. تجویز اندیشه‌ورزی برای "تبیین و تئوریزه کردن مدل‌های تری‌گپس، مدل اسلامی دوران گذار و مدل مطلوب اسلامی" اولویت سوم بخش اصلی جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت

از شرح اولویت‌های اصلی و میانی در بخش اصلی "جدول شماره یک گفتمان عدالت و پیشرفت" معلوم گردید که اصلی‌ترین موضوع پیش رو در مورد نظام اسلامی تصویری است که نظام اسلامی در برنامه‌ریزی کشور پیشنهاد می‌دهد. تبیین موضع نظام اسلامی در مورد سه موضوع "مدل‌های تری‌گپس، مدل اسلامی دوران گذار و مدل مطلوب اسلامی" بیش از پیش و ارائه درک تفصیلی در مورد این موضوعات به حفظ هویت

نظام اسلامی کمک شایانی خواهد رساند. این موضوعات مهم با این که هدف اصلی از گفتمان عدالت و پیشرفت است؛ ولی در این جدول - به علت موانع موجود در جامعه برای توجه به موضوع الگوی اداره اسلامی - به عنوان اولویت سوم مطرح شده است. البته در آینده - به شرط توجه به اولویت‌های اول و دوم در بخش اندیشه‌ورزی - این موضوع به اولویت اصلی اندیشه‌ورزی نظام اسلامی تبدیل خواهد شد.

در راستای این موضوع و با توجه به تأثیر فراوان الگوهای غربی بر ذهنیت اکثریت نخبگان، نقد و بررسی مبانی نظری مکاتب مطرح در توسعه و الگوهای کلان اقتصادسنجی با اولویت نقد مدل تری گپس [۱۲] - به دلیل استفاده فراوان از آن در تحلیل ناهنجاری‌ها و عدم تعادل‌های جامعه و تدوین برنامه‌های توسعه کشور - آغاز راه اندیشه‌ورزی آکادمیک و منطقی در جامعه علمی محسوب می‌شود.

در کنار نقد دائمی الگوهای توسعه غربی، تبیین و تئوریزه کردن نحوه مدیریت الهی ولی فقیه در حفظ جهتگیری نظام در سال‌های اجرای این برنامه‌ها، به مثابه ارائه تحلیل تئوریک از الگوی دوران گذار (پرهیز از تحلیل مصادقی و بخشی از چگونگی حفظ جهتگیری در نظام اسلامی) ضرورت مهم دیگری است که در تکامل خود به تأمین نیازهای علمی انقلاب در دوران گذار می‌انجامد.

همچنین تبیین و تئوریزه کردن الگوی مطلوب اسلامی برای اداره جامعه به مثابه ارائه تصویر از تمدن نوین اسلامی، فعالیت علمی لازم دیگری است که برای جامعه اسلامی یک ضرورت است. البته باید تأکید نمود که الگوی دوران گذار و الگوی مطلوب اسلامی هرکدام به نوعی در حکم سند بالادستی حاکم بر چشم‌اندازها، سیاست‌ها و برنامه‌های پیشرفت جمهوری اسلامی ایفای نقش خواهند نمود. [۱۳]

حوزه علمیه قم - اردیبهشت ۱۳۹۰، مصادف با جمادى الثانی ۱۴۳۲

پی‌نوشت‌ها:

[۱]. بازخوانی و بررسی ادبیات انقلاب با سه روش، فرض تحقق دارد؛ که به بررسی اجمالی این روش‌ها می‌پردازیم:

الف: بازخوانی با شیوه انتزاعی یا تبلیغی

این شیوه - در صورت به کارگیری صحیح - منجر به ارائه طبقه‌بندی صحیح از موضوعات مطرح در ادبیات انقلاب می‌گردد. به عنوان مثال: اگر بیانات امام خامنه‌ای در نشست راهبردی ۱۰ آذر ۱۳۸۹ با روش انتزاعی بررسی شود می‌توانیم از موضوعات مطرح در بیانات ایشان یک طبقه‌بندی ارائه نماییم.

در میان کارهای انجام شده بر اساس نگاه انتزاعی، مجموعه جستار مربوط به دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله خامنه‌ای یک نمونه محسوب می‌شود؛ که علی‌رغم موفقیت نسبی در تجزیه و ارائه طبقه‌بندی از ادبیات انقلاب - به دلیل محدودیت جدی روش انتزاعی در کشف مراد از ادبیات انقلاب - مخاطب را به وزن‌بندی موضوعات مطرح در ادبیات انقلاب رهنمون نمی‌سازد.

ب: بازخوانی با شیوه مجموعه‌نگر یا کاربردی

این شیوه - بر خلاف روش انتزاعی که منجر به ارائه طبقه‌بندی می‌گردید - به ما یاری می‌رساند تا متغیرهای اصلی یک موضوع را در بیانات امام خامنه‌ای بررسی و استخراج نماییم. به عبارت دیگر استفاده از روش مجموعه‌نگر و منطق سیستمی، به استخراج و وزن‌بندی متغیرهای تحقق یک موضوع در ادبیات انقلاب می‌انجامد.

ج: بازخوانی با شیوه تکاملی یا نظاممند

این شیوه در واقع تلاشی پژوهش‌محور برای استخراج نظام فکری و نظام شاخصه‌های مورد تأکید در ادبیات انقلاب است. به عنوان مثال با این شیوه می‌توان در سه حوزه سیاست، فرهنگ و اقتصاد شاخص‌های مورد اشاره در ادبیات انقلاب را استخراج و گزارشی از نظام شاخص‌های اسلامی اداره جامعه ارائه داد. فقدان همین نگاه به شاخص‌ها - در میان پژوهشگران و مدیران نظام - به تجویز الگوهای غربی برای اداره نظام انجامیده است و چون ما همه شاخص‌های اسلامی را در قالب یک نظام ملاحظه نمی‌کنیم، تصور داریم که مدل‌های غربی برای اداره جامعه اسلامی مفید هستند. به عبارت دیگر مقدمه "نقد و نقض" مدل ابلیسی - آمریکایی "تری گپس" تلاش برای فهم نظاممند از شاخص‌های اجتماعی اسلام است.

[۲]. در منطق نظام ولایت چگونگی ایجاد هماهنگی برای دستیابی به جهتی خاص غایت محاسبه عقلانی است. ویژگی محاسبه جهت؛ که امری بدیع و جدید در حوزه محاسبات عقلانی است؛ اولین بار از سوی استاد علامه حضرت آیت الله سید منیرالدین حسینی الهاشمی پایه‌گذاری گردید. بر اساس منطق نظام ولایت و با استفاده از تحلیل جدید حرکت به "ولایت، تولی و تصرف" در فلسفه شدن اسلامی، کمیت به کیفیت و کیفیت به جهت تبدیل می‌شود. به عبارت دیگر معرفت‌شناسی مبتنی بر اطلاق و کلیت در تحلیل پدیده‌ها و همچنین محوریت کلیاتی مانند جنس و فصل در تعاریف فلسفه انتزاعی اساس حرکت در منطق نظام ولایت نمی‌باشد؛ که معنای این سخن ارائه تفسیر جدید از کثرت و وحدت و همچنین نسبت میان وحدت و کثرت است. محاسبه چگونگی اسلامی شدن مهندسی توسعه نظام ولایت اجتماعی در منطق نظام ولایت، دارای سه سطح ۱ - «نسبیت عام»، ۲ - «نسبیت خاص» و ۳ - «نظام شاخصه» است. منطق نظام ولایت در نسبت عام به سه محور نظام اصطلاحات (فضاسازی)، نظام تعریف (صرف مفاهیم) و نظام معادلات (توزین) بازگشت می‌نماید. این منطق در نسبت خاص قدرت دارد تا سه حوزه‌ی تکامل حجیت، تکامل معادلات و تکامل مدل اداره را هماهنگ نماید؛ که در نسبت خاص در حوزه‌ی حجیت سه وصف «اسناد، استناد و اسناد» و در حوزه‌ی معادلات سه وصف «مشاهده‌ی استقرائی، سنجش قیاسی و آزمون برنامه» و در حوزه‌ی مدل برنامه اداره سه وصف «صیانت، عدالت و اعتماد» محور

مباحث هستند. همچنین منطق نظام ولایت در نسبت اخص خود قدرت ارائه نظام شاخصه برای تشخیص وضعیت و برنامه آزمون را دارد. موضوع در نسبت اخص منطق نظام ولایت در سه عنوان «فعل موضوعاً، موضوعات فعل و آثار فعل» به تولید شاخصه می رسد و این فرآیند در زمان حیات علامه آیت الله سید منیرالدین حسینی در تطبیق به موضوعاتی همچون «مدیریت شبکه تحقیقات»، «جهانی شدن فرهنگ»، «صنعت»، «مخابرات»، «جرم شناسی»، و... به کارآمدی رسیده است. مرحوم علامه سد منیرالدین حسینی الهاشمی در جلسه اول از بحث روش تحقیقات کتابخانه‌ای در مورد فلسفه نظام ولایت توضیحات زیر را مطرح کرده اند:

" ما معتقدیم که «فرهنگستان»، عنوان و نام نیست. نام، مثل مسجد اعظم که اسم یک مکانی در یک جایی است و معنوش هم یک مکان خاصی است. اما شما جایی برای جدول ضرب ندارید و جدول ضرب در فرهنگ جامعه حضور دارد. ضرب متکفل سرعت انتقال و سنجش است و بچه‌های دانشجو و دانش آموز آن را در جاهای مختلف می‌خوانند.

«فرهنگستان»، بمعنای وجود فلسفه‌ای است که هماهنگ کننده سنجش‌هاست. ممکن است در یک زمان دیگر فلسفه عوض بشود و یک فلسفه دیگر این کار را بر عهده بگیرد. البته باید یک علمایی پیدا کند مثل علمای اصول فعلی که در حوزه هستند تا بتوانند آن فلسفه را رشد دهند. علم اصول مربوط به شخص نیست که بگوئیم اصول صاحب کفایه و اگر اینطوری بگوئیم غلط است. بله در اصول در بعضی از زمانها بعضی از افراد نقش تأسیسی داشته اند و احیاناً ممکن است بعداً دگرگون شود. علم اصول غیر از استدلال خاص است بلکه جریان حجیت است. در جریان حجیت باید افراد وارد و بعد خارج شوند. از زمان شیخ طوسی(ره) در نجف اشرف تا به حال علم خیلی تغییر کرده است."

[۳]. مبحث زیر مربوط به سخنرانی امام خامنه‌ای در دانشگاه علم و صنعت در سال ۱۳۸۷ است که ایشان در این دانشگاه به تبیین علت مقاومت جمهوری اسلامی در برابر استکبار و همچنین به تبیین علت پیروزی‌های نظام اسلامی در این رویارویی پرداخته‌اند. ایشان در یکی از محورهای این سخنرانی مهم به تبیین جایگاه و نسبت آرمان‌ها و شاخص‌های اسلامی در ساختار حقوقی نظام پرداخته‌اند:

" شما وضعیت امروز آمریکا را در خاورمیانه نگاه کنید، پانزده سال قبل او را هم نگاه کنید و ببینید وضع آمریکا در خاورمیانه چه جوری است؛ روزبه‌روز منفورتر، روزبه‌روز ذلیل‌تر، ناکام‌تر؛ در مسئله‌ی فلسطین، یک جور؛ در مسئله‌ی لبنان، یک جور؛ در قزاقی عراق و افغانستان، یک جور. آمریکا در طرح‌های خودش در خاورمیانه - که عمدتاً هم آماج هدف این طرح‌ها جمهوری اسلامی بود؛ بیش از آنچه که آن کشورها باشند - ناکام مانده؛ ضربه خورده. و جمهوری اسلامی توانست بایستد و مقاومت کند. خوب، البته توطئه‌ها زیاد بوده؛ دهه‌ی اول انقلاب یک جور، و دهه‌ی دوم و سوم انقلاب توطئه‌های گوناگونی بود - تفصیلش را نمیرسم عرض کنم؛ وقت می‌گذرد - اما نکته‌ی اصلی که هم دانشجو‌ها، هم دانشگاهیان عزیز، هم همه‌ی آحاد ملت، بخصوص نخبگان و هوشمندان باید به او توجه کنند، این است که نظام جمهوری اسلامی این «توانائی» و این «اقتدار ذاتی» را دارد؛ همچنانی که تا امروز در طول این سی سال توانسته ایستادگی کند. آنها همه‌ی همتشان این بود که جمهوری اسلامی را نابود کنند و از بین ببرند؛ اما نه فقط نابود نشد، بلکه روزبه‌روز در بخش‌های مختلف قوی‌تر شد.

این «توانائی ماندن»، این «اقتدار»، این «ظرفیت بقاء» بایستی حفظ شود. اینجور نیست که ما هر جور عمل کنیم - ولو بی تفاوت، ولو با عدم توجه به وظائف حساس و مهم - باز هم همین ظرفیت مقاومت باقی بماند؛ نه، بایستی نظام جمهوری اسلامی را به معنای حقیقی کلمه‌اش حفظ کرد، تا بتوان از منافع این ملت، از منافع این کشور، این ملت را بهره‌مند کرد؛ تا بتوان این ملت را به اوج ترقی و آرزوها و آرمانهای خودش رساند.

آنچه مهم است این است که نظام جمهوری اسلامی یک ساخت حقوقی و رسمی دارد که آن قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی، دولت اسلامی، انتخابات - همین چیزهائی که مشاهده می‌کنید - است، که البته حفظ اینها لازم و واجب است؛ اما کافی نیست.

همیشه در دل ساخت حقوقی، یک ساخت حقیقی، یک هویت حقیقی و واقعی وجود دارد؛ او را باید حفظ کرد. این ساخت حقوقی در حکم جسم است؛ در حکم قالب است، آن هویت حقیقی در حکم روح است؛ در حکم معنا و مضمون است. اگر آن معنا و مضمون تغییر پیدا کند، ولو این ساخت ظاهری و حقوقی هم باقی بماند، نه فایده‌ای خواهد داشت، نه دوامی خواهد داشت؛ مثل دندانی که از داخل پوک شده، ظاهرش سالم است؛ با اولین برخورد با یک جسم سخت در هم میشکند. آن ساخت حقیقی و واقعی و درونی، مهم است؛ او در حکم روح این جسم است. آن ساخت درونی چیست؟ همان آرمانهای جمهوری اسلامی است: عدالت، کرامت انسان، حفظ ارزشها، سعی برای ایجاد برادری و برابری، اخلاق، ایستادگی در مقابل نفوذ دشمن؛ اینها آن اجزاء ساخت حقیقی و باطنی و درونی نظام جمهوری اسلامی است. اگر ما از اخلاق اسلامی دور شدیم، اگر عدالت را فراموش کردیم، شعار عدالت را به انزواء انداختیم، اگر مردمی بودن مسئولان کشور را دست کم گرفتیم، اگر مسئولین کشور هم مثل خیلی از مسئولین کشورهای دیگر به مسئولیت به عنوان یک وسیله و یک مرکز ثروت و قدرت نگاه کنند، اگر مسئله‌ی خدمت و فداکاری برای مردم از ذهنیت و عمل مسئولین کشور حذف شود، اگر مردمی بودن، ساده‌زیستی، خود را در سطح توده‌ی مردم قرار دادن، از ذهنیت مسئولین کنار برود و حذف شود؛ پاک شود، اگر ایستادگی در مقابل تجاوزطلبی‌های دشمن فراموش شود، اگر رودرپایستی‌ها، ضعفهای شخصی، ضعفهای شخصیتی بر روابط سیاسی و بین‌المللی مسئولین کشور حاکم شود، اگر این مغزهای حقیقی و این بخشهای اصلی هویت واقعی جمهوری اسلامی از دست برود و ضعیف شود، ساخت ظاهری جمهوری اسلامی خیلی کمکی نمیکند؛ خیلی اثری نمیبخشد و پسوند «اسلامی» بعد از مجلس شورا؛ مجلس شورای اسلامی؛ دولت جمهوری اسلامی، به تنهایی کاری صورت نمیدهد. اصل قضیه این است که مراقب باشیم آن روح، آن سیرت از دست نرود، فراموش نشود؛ دلمان خوش نباشد به حفظ صورت و قالب. به روح، معنا و سیرت توجه داشته باشید. این، اساس قضیه است.

و من به شما عرض بکنم که تغییر سیرت، تغییر آن هویت واقعی، بتدریج و خیلی آرام حاصل میشود. توجه بعضی‌ها به این، غالباً جلب نمیشود، یا خیلی‌ها توجهشان جلب نمیشود. یک وقتی ممکن است همه متوجه شوند، که کار از کار گذشته باشد. خیلی باید دقت کرد. چشم بینای طبقه‌ی روشن‌بین و روشنفکر جامعه - یعنی طبقه‌ی دانشگاهی - و چشم بینای دانشجویان باید این مسئولیت را همیشه برای خودش قائل باشد.

نظام اسلامی، نظام اسلامی است در ظاهر و باطن؛ نه فقط نظام اسلامی در ظاهر. صرف اینکه حالا یک شرائطی در قانون اساسی برای رئیس‌جمهور و برای رهبر و برای رئیس قوه‌ی قضائیه و برای شورای نگهبان و برای که و که معین شده؛ و چه و چه، اینها کافی نیست؛ اگرچه اینها لازم است. انحراف در هدفها، در آرمانها، در جهتگیری‌ها را باید مراقبت کرد که پیش نیاید. و این چیزی است که ما در طول این سالهای طولانی - بخصوص بعد از جنگ و بعد از رحلت امام - درگیرش بودیم؛ جزو درگیری‌های اساسی در این دو دهه‌ی گذشته، یکی همین بوده. تلاشهای زیادی شده است برای اینکه جمهوری اسلامی را از روح و معنای خودش خارج کنند. تلاشهای زیادی کرده‌اند؛ به شکلهای مختلف؛ چه در زمینه‌های سیاسی، چه در زمینه‌های اخلاقی، چه در زمینه‌های اجتماعی؛ از اظهاراتی که شده و حرفهائی که زده شده. ما یک دوره‌ای را هم مشاهده کردیم که در مطبوعات ما رسماً، علناً، جدائی و تفکیک دین از سیاست را اعلان کردند! اصلاً مسئله‌ی یکی بودن دین و سیاست را که اساس جمهوری اسلامی و اساس حرکت عمومی مردم بود، زیر سؤال بردند. از این بالاتر؟! در دورانی، در مطبوعات ما دیده شد که صریحاً، علناً، از رژیم ظالم، جبار و سفاک پهلوی دفاع شد! برای اینکه چنین حالتی پیش نیاید و برای برخورد با این انحراف، میشود با برجسته کردن مرزهای اعتقادی و فکری و سیاسی، جلوی این انحراف را گرفت. شاخصهای هویت اسلامی بایستی معلوم باشد: شاخص عدالت‌طلبی، شاخص ساده‌زیستی مسئولان، شاخص کار و تلاش مخلصانه، شاخص طلب و پویائی علمی بی‌وقفه، شاخص ایستادگی قاطع در مقابل طمع‌ورزی و سلطه‌ی بیگانگان، شاخص دفاع از حقوق ملی. از حقوق ملت، دفاع شجاعانه کردن یک شاخص است؛ مثل همین حق هسته‌ای؛ مسئله‌ی هسته‌ای. این یکی از ده‌ها نیاز کشور ماست؛ تنها مسئله‌ی ما نیست؛ اما وقتی دشمن روی این نقطه متمرکز شد، ملت هم ایستادگی کرد. در این نقطه‌ای که دشمن روی او تمرکز پیدا کرده است، اگر ملت عقب‌نشینی کند، اگر مسئولین عقب‌نشینی کنند و از این حق قطعی و روشن صرف‌نظر کنند، بدون تردید راه برای دست‌اندازی به حقوق ملی برای دشمن باز خواهد شد.

اجتناب از اشراق‌گیری؛ یعنی ضد ارزش کردن. در انقلاب ما این نکته وجود داشت؛ این را بتدریج بعضی‌ها سعی کردند کمرنگ کنند. این در مسائل اقتصادی ما اثر دارد، در مسائل روانی ما اثر دارد. اشراق‌گیری و گرایش به اشراق‌گیری، یک ضد ارزش بود در انقلاب.

یعنی افرادی در سطوح مختلف بودند که از اینکه به اشراقیگری نسبت داده شوند، یا از آنها چیزی دیده شود که جزو خصوصیات اشراقیگری باشد، بشدت اجتناب میکردند. مسئولین کشور در درجه‌ی اول متعهد به این قضیه هستند و باید باشند. این تدریجاً ضعیف شد. امروز خوشبختانه همان موج ضد ارزش کردن اشراقیگری، بحمدالله وجود دارد؛ یعنی دولت، مسئولین دولتی ساده‌زیستند، مردمی هستند و این خیلی فرصت خوبی است؛ نعمت بزرگی است. این یکی از شاخصهاست.

مسئله‌ی ارزش جهاد و شهادت، یکی دیگر از شاخصهاست. ارزش مجاهدت، مقام والای شهادت، از جمله‌ی چیزهائی بود که به وسیله‌ی عناصری - کسانی، دستهائی - زیر سؤال رفت. جهاد را زیر سؤال بردند، شهادت را زیر سؤال بردند. این، یکی از شاخصهاست؛ باید برجسته شود. احترام به شهیدان، احترام به جهاد و مجاهدان بایستی جزو بخشهای برجسته‌ی پرچم جمهوری اسلامی قرار بگیرد. جمهوری اسلامی به جهاد و شهادت شناخته میشود.

اعتماد به مردم، عقیده‌ی واقعی به مشارکت مردم. بعضی‌ها اسم مردم را می‌آورند؛ اما حقیقتاً اعتقادی به مشارکت مردم ندارند. بعضی اسم مردم را می‌آورند؛ اما به مردم اعتماد ندارند. بنای جمهوری اسلامی بر اعتماد به مردم و اعتقاد به مشارکت مردم است.

شجاعت در برابر هیبت دشمن، جزو شاخصهاست. در مقابل دشمن اگر مسئولین کشور احساس رعب و خوف بکنند، بر سر ملت بلاهای بزرگ خواهد آمد. آن ملت‌هائی که دلیل و مقهور دست دشمن شدند، عمده‌ی علت این بود که مسئولان - پیشروان قافله‌ی ملت - شجاعت لازم، اعتماد به نفس لازم را نداشتند. گاهی در بین آحاد مردم عناصر مؤمن، فعال، فداکار، آماده‌ی به‌جانبازی هستند، منتها مسئولین و رؤسا وقتی خودشان این آمادگی را ندارند، نیروهای آنها هم از بین می‌رود و این ظرفیت هم نابود میشود. آن روزی که شهر اصفهان در دوره‌ی شاه سلطان حسین مورد غارت قرار گرفت و مردم قتل عام شدند و حکومت با عظمت صفوی نابود شد، خیلی از افراد غیور بودند که حاضر بودند مبارزه و مقاومت کنند؛ اما شاه سلطان حسین ضعیف بود. اگر جمهوری اسلامی دچار شاه سلطان حسین‌ها بشود، دچار مدیران و مسئولانی بشود که جرأت و جسارت ندارند؛ در خود احساس قدرت نمیکنند، در مردم خودشان احساس توانائی و قدرت نمیکنند، کار جمهوری اسلامی تمام خواهد بود.

نزدیکی با ملت‌های مسلمان. ملت‌های مسلمان عمق استراتژیک نظام جمهوری اسلامی‌اند. چرا تبلیغات عجیب و غریب آمریکائی و انگلیسی سعی میکنند بین ملت‌های مسلمان با ملت ایران جدائی بیندازند؟ چرا؟ با مسئله‌ی قومیت، با مسئله‌ی سنی، شیعه؟ چون میدانند آنها عمق راهبردی و عمق استراتژیک جمهوری اسلامی محسوب میشوند. تکیه‌گاه یک ملت به عمق استراتژیک اوست. نمیخواهند ملت ایران و نظام جمهوری اسلامی از این حمایت و طرفداری‌ای که از او در کشورهای مختلف میشود - که البته بی‌نظیر هم هست - برخوردار باشد. شما در هیچ‌جا نمی‌بینید که در یک کشوری از رؤسای یک کشور دیگری، آحاد مردم - نه سیاسیون - تجلیل و احترام کنند؛ عکسشان را بلند کنند، نامشان را با هیجان بیاورند؛ جز جمهوری اسلامی. در کشورهای مسلمان هر جا بروید، آنجائی که ردپائی از جمهوری اسلامی هست، مردم نسبت به آن و نسبت به جمهوری اسلامی ابراز احساساتشان اینجوری است. دشمن این را نمیخواهد؛ دشمن نمیخواهد این ارتباط برقرار باشد. جمهوری اسلامی باید این را یکی از وظائف خودش بداند. این جزو آن شاخصهای اصلی است.

حالا شما نگاه کنید در این نوشتجات آدم‌های یا کوتاه‌نظر - که خوشبینانه‌اش این است که بگوئیم کوتاه‌نظرند - یا اگر بدبینانه نگاه کنیم، مغرض و خائن، که از ارتباط جمهوری اسلامی با مردم لبنان، با مردم عراق، با مردم افغانستان، با مردم فلسطین، صریحاً و بارها انتقاد کرده‌اند و انتقاد میکنند. دیده‌اید شما، متأسفانه در مطبوعات ما و در بعضی از تریبونهای سیاسی، که این چیزها گفته میشود. این ضدیت با یکی از شاخصهای اساسی جمهوری اسلامی است. نه، جمهوری اسلامی منافع ملت‌های مسلمان را منافع خودش میدانند؛ با آنها مرتبط است، از آنها دفاع میکند؛ از مظلوم دفاع میکند، از ملت فلسطین دفاع میکند؛ اینها شاخصهاست و اینها بایستی برجسته شود. دانشجو و دانشگاهی، بخصوص دانشجو میتواند در این میدان نقش آفرین باشد؛ میدان حفظ شاخصها، برجسته کردن شاخصها و مختصات حقیقی جمهوری اسلامی؛ غیر از مختصات ظاهری که اسمها و مقامات رسمی و حقوقی و اینهاست. شما میتوانید سهیم باشید، میتوانید اقدام کنید. و البته و خوشبختانه، ملت ما ملت بیداری است."

بیانات امام خامنه ای در دیدار اساتید و دانشجویان در دانشگاه علم و صنعت. ۱۳۸۷/۹/۲۴

[۴]. مبتنی بر مباحث مطرح در بعد اصلی بخش اصلی جدول شماره یک، شناسائی شاخص ها و آرمانها به صورت نظام مند و غیر بریده با روش جامعه شناسانه امکان دارد.

[۵]. من یک جمله ای را از یک مقام غربی نقل کنم. بنده دأبم نیست از قول این سیاستمدارها و معاریف غربی چیزی بگویم؛ اما این جمله ی جالبی است. او میگوید: دو چیز است که اگر در میان مسلمانها دست به دست بگردد و ملتهای مختلف مسلمان از این دو چیز آگاه شوند، دیگر همه ی تابوهای غرب - یعنی اصول جزمی غرب - در هم خواهد شکست و باطل خواهد شد. این دو چیز چیست؟ این متفکر غربی میگوید: یکی قانون اساسی جمهوری اسلامی است؛ که این قانون اساسی، یک حکومت مردمی و پیشرفته ی امروزی و در عین حال دینی را در چشم مسلمانان جهان ممکن میسازد. این قانون اساسی نشان میدهد که میتوان یک حکومتی داشت که هم متجدد باشد، امروزی باشد، پیشرفته باشد و هم کاملاً دینی باشد. قانون اساسی این را تصویر میکند. میگوید چنین چیزی ممکن است. این یک. دوم، کارنامه ی موفقیتهای علمی و اقتصادی و سیاسی و نظامی جمهوری اسلامی است؛ که اگر این دست مسلمانها برسد، می بینند که آن امر ممکن اتفاق افتاده است، واقع شده است. او میگوید اگر ملتهای مسلمان از این امکان و وقوع نسبی که هم ممکن است، هم در ایران امروز اسلامی به طور نسبی واقع شده است، مطلع شوند، این نظام سازی را پیش چشم داشته باشند، دیگر جلوی سلسله ی انقلابها را نمیتوان گرفت. امروز این اتفاق افتاده است. البته این اتفاق، امروز نیفتاده است؛ سی سال است. یک مطلبی تدریجاً و آرام آرام در ذهن ملتها جا میگیرد، رشد میکند، پخته میشود، بعد به این صورتی که امروز در شمال آفریقا و در مناطق دیگر مشاهده میکنید، بروز میکند.

بیانات امام خامنه ار در نماز جمعه تهران - ۱۳۸۹/۱۱/۱۵

[۶]. در موضوع التزام عملی افراد به اسلام و ولایت فقیه؛ در قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، فصل سوم، ماده ۳۵) شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان) یکی از شرایط نامزد انتخابات ریاست جمهوری "مؤمن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور" دانسته شده است و همچنین در ماده ۲۸ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی "اعتقاد و التزام عملی به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران" و "ابراز وفاداری به قانون اساسی و اصل مترقی ولایت مطلقه فقیه"، از جمله شرایط نامزدهای انتخابات مجلس است. در بخش تطبیق قوانین مصوب مجلس با شرع مقدس در اصل نود و چهارم قانون اساسی آمده است که: "کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان فرستاده شود. شورای نگهبان موظف است آن را حداکثر ظرف ده روز از تاریخ وصول از نظر انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار دهد و چنانچه آن را مغایر ببیند برای تجدید نظر به مجلس بازگرداند. در غیر این صورت مصوبه قابل اجراست". همچنین در اصل نود و ششم قانون اساسی آمده است که: تشخیص عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای اسلامی با احکام اسلام، با اکثریت فقهای شورای نگهبان و تشخیص عدم تعارض آنها با قانون اساسی بر عهده اکثریت همه اعضای شورای نگهبان است.

[۷] امروز که ما به بحث عدالت میپردازیم - بحث این نشست و مطرح شدن موضوع عدالت - این دنباله ی همان دغدغه ی اساسی است؛ به این معنا نیست که در طول سالهای متمادی، ما عدالت را نشناختیم یا نظام جمهوری اسلامی مطلقاً تعریفی از عدالت نداشته و حرکتی نکرده؛ نه، یک تعاریف اجمالی و کلی و یک قدر متیقن هائی همیشه وجود داشته؛ همه هم با آنها آشنا بودند، کارهای زیادی هم - همین طور که عرض کردیم - انجام گرفته. لیکن امروز که ما این را داریم مطرح میکنیم، اولاً به این دلیل است که میخواهیم گفتمان عدالت، یک گفتمان زنده و همواره حاضر در صحنه باشد. در میان نخبگان، در میان مسئولان، در میان مردم، بخصوص در بین نسلهای تازه، باید عنوان عدالت و مسئله ی عدالت، به عنوان یک مسئله ی اصلی، به طور دائم مطرح باشد. یکی از اهداف این نشست و طرح موضوع عدالت در این نشست، این است.

یکی دیگر این است که ما اگر بخواهیم فاصله‌ی بین آنچه که از عدالت لازم داریم و باید باشد و آن وضعیت کنونی را - وضعیتی که فعلاً مستقر است - کم کنیم، بایستی به روشها و راهکارهای جدید و مؤثر دست پیدا کنیم. باید بدانیم شیوه‌های کاربردی عدالت چه چیزهایی است؛ یعنی زمان آزمون و خطا را سپری شده بدانیم. در این سی سال، در موارد زیادی کارمان عبارت بود از آزمون و خطا؛ چه در آن دهه‌ی اول با گرایشی که آن روز وجود داشت - که بعضی از دوستان اشاره کردند - چه بعد، نقطه‌ی مقابل در دهه‌ی دوم و در خلال اینها، روشها و رویکردهای گوناگونی دیده شده. دیگر صلاح نیست ما اینجور عمل کنیم. باید بنشینیم روشهای متقن و مبتنی بر تعاریف متقن را پیدا کنیم، تشخیص بدهیم، روی آنها مستقر شویم و حرکت کنیم.

جهت سوم هم این است که امروز کشور در مسیر پیشرفتهای جهشی است؛ این یک واقعیتی است. خوشبختانه حرکت کشور به سمت پیشرفت - به معنای عام - یک حرکت سریعی است. امروز با بیست سال قبل حقاً قابل مقایسه نیست. امروز حرکت رو به پیشرفت ما جهشی است. در موقعیتی که یک چنین حرکت‌های جهشی به وجود می‌آید، احتیاج به تصمیم‌گیری‌های بزرگ است؛ باید تصمیم‌گیری‌های بزرگی انجام بگیرد. خوب، اگر چنانچه در این تصمیم‌گیری‌های بزرگ، عنصر عدالت مغفول‌عنه باقی بماند، آن وقت ضررها و ضایعاتش غیر قابل محاسبه خواهد بود. لذا امروز بخصوص باید توجه به عدالت زیاد باشد؛ بخصوص رابطه‌ی پیشرفت و عدالت مشخص شود. اشاره کردند که مرکزی برای پیگیری مسئله‌ی الگوی پیشرفت پیش بینی شده، مقدمات و تمهیداتش انجام گرفته؛ ان شاء الله با جدیت مشغول کار خواهد شد؛ بحث عدالت هم همان جا بایستی ان شاء الله دنبال شود.

نکته‌ی بعدی این است: در مرحله‌ی نظری، آنچه که ما می‌خواهیم به آن برسیم، رسیدن به نظریه‌ی اسلامی ناب در باب عدالت است. البته باید با نگاه متجددانه، با نگاه نوآورانه، به منابع اسلامی مراجعه کرد و آن نظریه را از متن منابع اسلامی - در چهارچوب‌های علمی و فنی خودش، که بعضی از دوستان اشاره کردند - استخراج کرد. ما برای استنباط، شیوه‌ها، متدها و روشهای علمی تجربی شده‌ی کاملاً حساب‌شده‌ای داریم؛ از اینها باید استفاده شود. بنابراین در مرحله‌ی نظری و نظریه‌سازی، باید از منابع اسلامی و از متون اسلامی، نظریه‌ی ناب اسلام در باب عدالت به دست بیاید. من تکیه‌ام در این نکته این است که نمی‌خواهیم از مونتاژ و کنار هم چیدن نظریات گوناگون متفکرین و حکمائی که در این زمینه حرف زدند، یک نظریه به وجود بیاوریم و تولید کنیم. یعنی در این قضیه باید جداً از التقاط جلوگیری کرد، باید پرهیز کرد. در موارد متعددی ما دچار این اشتباه شدیم. بدون اینکه بخواهیم، در مرداب التقاط لغزیدیم. بیرون آمدنش خیلی سخت خواهد بود. نه، حقیقتاً باید در منابع اسلامی جستجو کنیم.

بیانات امام خامنه‌ای در دومین نشست «اندیشه‌های راهبردی» - ۱۳۹۰/۲/۲۷

[۸]. الزامات سیاست خارجی توسعه‌گرا، عنوان کتابی است که مرکز تحقیقات مجمع تشخیص مصلحت منتشر نموده است. در این کتاب نه تنها به موضوع حیاتی الهام‌بخشی در جهان اسلام و مبارزه با استکبار در سیاست خارجی جمهوری اسلامی اشاره نشده است؛ بلکه برای تنظیم سیاست خارجی - به محوریت توسعه غربی - مفاهیمی جمع‌آوری شده است. در بخشی از مفاهیم هدف اصلی سیاست خارجی کشور به محوریت توسعه این گونه معرفی شده است:

"سومین کارکرد پراهمیت سیاست خارجی در تحقق اهداف توسعه‌ای یک کشور تصویر سازی آن به عنوان فرصتی جمعی است، به گونه‌ای که اولاً رشد و توسعه آن تهدیدی برای سایرین تلقی نگردد و ثانیاً اکثریت آنها این روند را فرصتی برای خود تلقی کنند. طبیعی است مادامی که تصویر یک کشور در عرصه بین‌المللی به عنوان یک تهدید جلوه کند، نه تنها این کشور نمی‌تواند از امکانات و فرصت‌های این عرصه بهره‌گیرد، بلکه این امکانات در جهت مقابله و مانع‌تراشی در مسیر توسعه آن بسیج می‌گردد. بر این مبنا می‌توان گفت طراحی و اجرای سیاست خارجی متناسب با هدف کانونی سند چشم‌انداز، نقش بسیار اساسی‌ای را جهت تحقق آن ایفا می‌کند. سیاست خارجی متناسب با این هدف را با توجه به موارد یاد شده می‌توان سیاست خارجی «توسعه‌گرا» نام نهاد. معاونت پژوهش‌های سیاست خارجی مرکز تحقیقات مجمع تشخیص مصلحت بانی این کتاب است و متن زیر شرحی خلاصه از این کتاب محسوب می‌شود:

"زمینه‌ها و اهداف برگزاری کنفرانس سند چشم‌انداز گامی نوین در طراحی و پیشبرد اهداف ملی به شمار می‌آید. این سند برای نخستین بار استراتژی کلان کشور را ترسیم نموده و تصویری از جایگاه ایران را در سال ۱۴۰۴ مشخص کرده است. با دقت در محتوای این سند و عبارت «ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول علمی، اقتصادی و فن آوری در منطقه»، می‌توان دریافت که در این سند توسعه به عنوان یکی از اهداف اصلی تعیین شده است. به بیان دیگر، بر مبنای این سند، توسعه علمی، اقتصادی و فن آوری به عنوان «انتخاب استراتژیک» کشور تلقی شده است. انتخابی که تمامی منابع باید در جهت تحقق عینی آن بسیج شود. اما نکته اساسی آن است که چنین هدفی برای تحقق عینی نیازمند ترجمه به سیاست‌ها و استراتژی‌های مناسب است. به بیان دیگر اگر سلسله مراتب منطقی تبدیل یک ایده به واقعیت عینی را شامل سه مرحله هدف، سیاست و استراتژی بدانیم، اهمیت مراحل سیاست‌گذاری، طراحی و اجرای استراتژی‌های مناسب به گونه‌ای بهتر روشن می‌گردد. در واقع، بدون ترجمه اهداف به استراتژی و سیاست‌های متناسب، امکان تحقق آنها وجود نخواهد داشت. بنابراین تحقق هدف کانونی سند چشم‌انداز نیازمند طراحی و اجرای سیاست‌های متناسب در هر دو حوزه سیاست داخلی و خارجی است. ناگفته پیداست که حوزه سیاست خارجی به عنوان حلقه وصل یک کشور به عرصه بین‌المللی از اهمیت بسیار بالایی جهت نیل به این هدف برخوردار است. نقش این حوزه هنگامی روشن‌تر می‌گردد که توجه داشته باشیم توسعه مد نظر سند چشم‌انداز، توسعه‌ای برون‌گرا و در تعامل با محیط بین‌المللی است. اهمیت این حوزه را از سه زاویه کلی می‌توان تبیین کرد: ۱- جذب منابع بین‌المللی برای توسعه: تاریخ توسعه در دوران پس از جنگ دوم جهانی به روشنی گواه آن است که یک کشور هرچند به لحاظ داخلی غنی باشد، توانایی تأمین تمامی منابع مورد نیاز خود را در روند توسعه ندارد. از این رو به ناگزیر باید بخشی از این منابع را از محیط بین‌المللی کسب کند. اهمیت این امر از آنجا ناشی می‌شود که در نتیجه فرایند جهانی شدن، منابع بین‌المللی توسعه‌ای نقش اساسی در رشد و پیشرفت یک کشور پیدا کرده‌اند. از این نظر، سیاست خارجی دولت‌ها و نوع تعامل آنها با سایر کشورها می‌تواند نقش مهمی در جذب این منافع ایفا نماید. ۲- ایجاد و حفظ ثبات در محیط امنیتی: کشوری که پیشبرد توسعه را گزین؟ استراتژیک خود قرار می‌دهد، نیازمند محیط امنیتی با ثبات است، زیرا بین ثبات و امکان پیشبرد توسعه رابطه مستقیم و تنگاتنگی وجود دارد. اگر آشوب و اغتشاش روند مسلط در محیط امنیتی یک بازیگر باشد، طبیعی است که بخش اصلی زمان و توان آن بازیگر صرف مقابله با تهدیدات محیطی می‌شود و فرصتی برای پیشبرد توسعه باقی نمی‌ماند. ۳- تصویر سازی یک کشور به عنوان فرصت جمعی: سومین کارکرد پراهمیت سیاست خارجی در تحقق اهداف توسعه‌ای یک کشور تصویر سازی آن به عنوان فرصتی جمعی است، به گونه‌ای که اولاً رشد و توسعه آن تهدیدی برای سایرین تلقی نگردد و ثانیاً اکثریت آنها این روند را فرصتی برای خود تلقی کنند. طبیعی است مادامی که تصویر یک کشور در عرصه بین‌المللی به عنوان یک تهدید جلوه کند، نه تنها این کشور نمی‌تواند از امکانات و فرصت‌های این عرصه بهره‌گیرد، بلکه این امکانات در جهت مقابله و مانع‌تراشی در مسیر توسعه آن بسیج می‌گردد. بر این مبنای می‌توان گفت طراحی و اجرای سیاست خارجی متناسب با هدف کانونی سند چشم‌انداز، نقش بسیار اساسی‌ای را جهت تحقق آن ایفا می‌کند. سیاست خارجی متناسب با این هدف را با توجه به موارد یاد شده می‌توان سیاست خارجی «توسعه‌گرا» نام نهاد. سیاست خارجی توسعه‌گرا همان گونه که از نام آن برمی‌آید، رسالت اصلی خود را به زمینه سازی برای تحقق فرایند توسعه پایدار تعریف می‌کند. به بیان دیگر، چنین سیاستی، در واقع، یکی از ابزارهای اصلی دولت توسعه‌گرا جهت عینیت بخشی به اهداف خود می‌باشد. به طور کلی، در سیاست خارجی توسعه‌گرا اصل بر همکاری و هماهنگی در عرصه روابط بین‌الملل است. البته اصالت یافتن همکاری در این سیاست همان طور که از تنش و تقابل با نظام بین‌الملل پرهیز می‌کند، به معنای وادادگی و پذیرش وضع موجود در عرصه بین‌المللی نیست، بلکه با استفاده از قواعد بین‌المللی و با ایجاد اجماع و هدفمند، با کشورهای همسو و در راستای منافع و اهداف کشور گام برمی‌دارد. بدیهی است که مفهوم سیاست خارجی توسعه‌گرا برای عینیت یافتن در وهله اول نیازمند تبیین نظری، استراتژیک و دیپلماتیک دقیق است تا از قابلیت انسجام بخشی به رفتارها و گفتارهای سیاست خارجی کشور برخوردار گردد. بدین لحاظ معاونت پژوهش‌های سیاست خارجی مرکز تحقیقات استراتژیک با طراحی و اجرای کنفرانس سیاست خارجی توسعه‌گرا در نظر دارد به نوعی هم‌اندیشی پیرامون این سیاست نائل شود تا با ارائه دیدگاه‌های مختلف و نقد آنها، گام نخست در جهت تنقیح این مفهوم برداشته شود. بدین وسیله فرصت را مغتنم شمرده از همه صاحب‌نظران و کارشناسان در عرصه سیاست خارجی دعوت می‌شود تا با دیدگاه‌های خود در زمینه مباحث این کنفرانس به غنای بیشتر این مبحث بیفزایند. در نظر است تا در آینده نزدیک مجموعه مقالات ارائه شده به این کنفرانس و همچنین مقالاتی که تا دو ماه پس از پایان کنفرانس واصل می‌گردد، برای استفاده علاقه‌مندان به صورت کتاب منتشر شود. ضمناً برای برخوردارگی از آراء و نظرات اندیشمندان در زمینه سیاست خارجی، گردهمایی‌هایی در طی ماه‌های آینده برنامه‌ریزی خواهد شد."

[۹]. شاخص‌های جهانی توسعه سال ۲۰۰۹ (WDI)
World Development Indicators 2009

The World Development Indicators is the World Bank's premier annual compilation of data about development. The 2009 WDI includes more than 800 indicators in over 90 tables organized in 6 sections: World View, People, Environment, Economy, States and Markets, and Global Links

شاخص‌های جهانی توسعه (WDI) مهم‌ترین جمع‌آوری سالانه اطلاعات در خصوص توسعه است. WDI 2009 شامل بیش از ۸۰۰ شاخص در بیش از ۹۰ جدول اطلاعاتی است که در ۶ بخش تنظیم شده است: جهان‌نما، جمعیت، محیط‌زیست، اقتصاد، مملکت‌ها و بازارها.

شاخص‌های ذیل از سایت بانک جهانی استخراج شده است که تحت عنوان شاخص‌های جهانی توسعه ارائه شده.

۱. نرخ باروری نوجوانی

(هر هزار تولد، برای زنان ۱۵ تا ۱۹ سال)

(Adolescent fertility rate (births per 1,000 women ages 15-19

Adolescent fertility rate is the number of births per 1,000 women ages 15-19. Source: World Bank staff estimates from various sources including census reports, the United Nations Population Division's World Population Prospects, national statistical offices, household surveys conducted by national agencies, and Macro International

۲. مساحت زمین‌های کشاورزی

(درصد از کل سرزمین)

(Agricultural land (% of land area

Agricultural land refers to the share of land area that is arable, under permanent crops, and under permanent pastures. Arable land includes land defined by the FAO as land under temporary crops (double-cropped areas are counted once), temporary meadows for mowing or for pasture, land under market or kitchen gardens, and land temporarily fallow. Land abandoned as a result of shifting cultivation is excluded. Land under permanent crops is land cultivated with crops that occupy the land for long periods and need not be replanted after each harvest, such as cocoa, coffee, and rubber. This category includes land under flowering shrubs, fruit trees, nut trees, and vines, but excludes land under trees grown for wood or timber. Permanent pasture is land used for five or more years for forage, including natural and cultivated crops. Source: Food and Agriculture Organization, Production Yearbook and data files

۳. ارزش افزوده کشاورزی

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Agriculture, value added (% of GDP

Agriculture corresponds to ISIC divisions 1-5 and includes forestry, hunting, and fishing, as well as cultivation of crops and livestock production. Value added is the net output of a sector after adding up all outputs and subtracting intermediate inputs. It is calculated without making deductions for depreciation of fabricated assets or depletion and degradation of natural resources. The origin of value added is determined by the International Standard Industrial Classification (ISIC), revision 3. Note: For VAB countries, gross value added at factor cost is used as the denominator. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

۴. زایمان‌های تحت نظر پزشک

(درصد از کل)

(Births attended by skilled health staff (% of total

Births attended by skilled health staff are the percentage of deliveries attended by personnel trained to give the necessary supervision, care, and advice to women during pregnancy, labor, and the postpartum period; to conduct deliveries on their own; and to care for newborns. Source: UNICEF, State of the World's Children, Childinfo, and Demographic and Health Surveys by Macro International

۵. نسبت مازاد درآمد به کسر بودجه

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Cash surplus/deficit (% of GDP

Cash surplus or deficit is revenue (including grants) minus expense, minus net acquisition of nonfinancial assets. In the 1986 GFS manual nonfinancial assets were included under revenue and expenditure in gross terms. This cash surplus or deficit is closest to the earlier overall budget balance (still missing is lending minus repayments, which are now a financing item under net acquisition of financial assets). Source: International Monetary Fund, Government Finance Statistics Yearbook and data files, and World Bank and OECD GDP estimates

۶. سرانه انتشار گاز دی‌اکسیدکربن

(هزار کیلوگرم برای هر نفر)

(CO2 emissions (metric tons per capita

Carbon dioxide emissions are those stemming from the burning of fossil fuels and the manufacture of cement. They include carbon dioxide produced during consumption of solid, liquid, and gas fuels and gas flaring. Source: Carbon Dioxide Information Analysis Center, Environmental Sciences Division, Oak Ridge National Laboratory, Tennessee, United States

۷. رواج روش‌های جلوگیری از بارداری

(درصد از زنان بین ۱۵ تا ۴۹ سال)

(Contraceptive prevalence (% of women ages 15-49

Contraceptive prevalence rate is the percentage of women who are practicing, or whose sexual partners are practicing, any form of contraception. It is usually measured for married women ages 15-49 only. Source: Household surveys, including Demographic and Health Surveys by Macro International and Multiple Indicator Cluster Surveys by UNICEF

۸. سرانه مصرف انرژی الکتریکی

(کیلووات ساعت برای هر نفر)

(Electric power consumption (kWh per capita

Electric power consumption measures the production of power plants and combined heat and power plants less transmission, distribution, and transformation losses and own use by heat and power plants. Source: International Energy Agency, Energy Statistics and Balances of Non-OECD Countries and Energy Statistics of OECD Countries

۹. سرانه استفاده از انرژی

(کیلوگرم مواد نفتی برای هر نفر)

(Energy use (kg of oil equivalent per capita

Energy use refers to use of primary energy before transformation to other end-use fuels, which is equal to indigenous production plus imports and stock changes, minus

exports and fuels supplied to ships and aircraft engaged in international transport.
Source: International Energy Agency

۱۰. صادرات کالا و خدمات

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Exports of goods and services (% of GDP

Exports of goods and services represent the value of all goods and other market services provided to the rest of the world. They include the value of merchandise, freight, insurance, transport, travel, royalties, license fees, and other services, such as communication, construction, financial, information, business, personal, and government services. They exclude labor and property income (formerly called factor services) as well as transfer payments. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

۱۱. مجموع باقیمانده بدهی های خارجی

(معادل دلار آمریکا)

(\$External debt stocks, total (DOD, current US

Total external debt is debt owed to nonresidents repayable in foreign currency, goods, or services. Total external debt is the sum of public, publicly guaranteed, and private nonguaranteed long-term debt, use of IMF credit, and short-term debt. Short-term debt includes all debt having an original maturity of one year or less and interest in arrears on long-term debt. Data are in current U.S. dollars. Source: World Bank, Global Development Finance

۱۲. سرانه باروری

(میانگین تعداد زایمان برای هر زن)

(Fertility rate, total (births per woman

Total fertility rate represents the number of children that would be born to a woman if she were to live to the end of her childbearing years and bear children in accordance with current age-specific fertility rates. Source: World Bank staff estimates from various sources including census reports, the United Nations Population Division's World Population Prospects, national statistical offices, household surveys conducted by national agencies, and Macro International

۱۳. مجموع سرمایہ گذاری مستقیم خارجی

(معادل دلار آمریکا)

(\$Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US

Foreign direct investment are the net inflows of investment to acquire a lasting management interest (10 percent or more of voting stock) in an enterprise operating in an economy other than that of the investor. It is the sum of equity capital, reinvestment of earnings, other long-term capital, and short-term capital as shown in the balance of payments. This series shows net inflows in the reporting economy. Data are in current U.S. dollars. Source: International Monetary Fund, International Financial Statistics and Balance of Payments databases, and World Bank, Global Development Finance.

۱۴. مساحت جنگل ها

(کیلومتر مربع)

(Forest area (sq. km

Forest area is land under natural or planted stands of trees, whether productive or not. Source: Food and Agriculture Organization, Global Forest Resources Assessment

۱۵. تولید ناخالص داخلی

(معادل دلار آمریکا)

(\$GDP (current US

GDP at purchaser's prices is the sum of gross value added by all resident producers in the economy plus any product taxes and minus any subsidies not included in the value of the products. It is calculated without making deductions for depreciation of fabricated assets or for depletion and degradation of natural resources. Data are in current U.S. dollars. Dollar figures for GDP are converted from domestic currencies using single year official exchange rates. For a few countries where the official exchange rate does not reflect the rate effectively applied to actual foreign exchange transactions, an alternative conversion factor is used. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

۱۶. رشد تولید ناخالص داخلی

(درصد سالانه)

(% GDP growth (annual

Annual percentage growth rate of GDP at market prices based on constant local currency. Aggregates are based on constant 2000 U.S. dollars. GDP is the sum of gross value added by all resident producers in the economy plus any product taxes and minus any subsidies not included in the value of the products. It is calculated without making deductions for depreciation of fabricated assets or for depletion and degradation of natural resources. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

۱۷. سرانه درآمد ناخالص ملی

(به روش اطلس - بر اساس تولید ارزش افزوده)

(معادل دلار آمریکا)

(\$GNI per capita, Atlas method (current US

GNI per capita (formerly GNP per capita) is the gross national income, converted to U.S. dollars using the World Bank Atlas method, divided by the midyear population. GNI is the sum of value added by all resident producers plus any product taxes (less subsidies) not included in the valuation of output plus net receipts of primary income (compensation of employees and property income) from abroad. GNI, calculated in national currency, is usually converted to U.S. dollars at official exchange rates for comparisons across economies, although an alternative rate is used when the official exchange rate is judged to diverge by an exceptionally large margin from the rate actually applied in international transactions. To smooth fluctuations in prices and exchange rates, a special Atlas method of conversion is used by the World Bank. This applies a conversion factor that averages the exchange rate for a given year and the two preceding years, adjusted for differences in rates of inflation between the country, and through 2000, the G-5 countries (France, Germany, Japan, the United Kingdom, and the United States). From 2001, these countries include the Euro area, Japan, the United Kingdom, and the United States. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

۱۸. سرانه درآمد ناخالص ملی

(بر اساس برابری قدرت خرید)

(معادل دلار بین‌المللی)

(\$ GNI per capita, PPP (current international

GNI per capita based on purchasing power parity (PPP). PPP GNI is gross national income (GNI) converted to international dollars using purchasing power parity rates. An international dollar has the same purchasing power over GNI as a U.S. dollar has in the United States. GNI is the sum of value added by all resident producers plus any product taxes (less subsidies) not included in the valuation of output plus net receipts of primary income (compensation of employees and property income) from abroad. Data are in current international dollars. Source: World Bank, International Comparison Program database

(

۱۹. درآمد ناخالص ملی

(به روش اطلس - بر اساس تولید ارزش افزوده)

(معادل دلار آمریکا)

(\$GNI, Atlas method (current US

GNI (formerly GNP) is the sum of value added by all resident producers plus any product taxes (less subsidies) not included in the valuation of output plus net receipts of primary income (compensation of employees and property income) from abroad. Data are in current U.S. dollars. GNI, calculated in national currency, is usually converted to U.S. dollars at official exchange rates for comparisons across economies, although an alternative rate is used when the official exchange rate is judged to diverge by an exceptionally large margin from the rate actually applied in international transactions. To smooth fluctuations in prices and exchange rates, a special Atlas method of conversion is used by the World Bank. This applies a conversion factor that averages the exchange rate for a given year and the two preceding years, adjusted for differences in rates of inflation between the country, and through 2000, the G-5 countries (France, Germany, Japan, the United Kingdom, and the United States). From 2001, these countries include the Euro area, Japan, the United Kingdom, and the United States. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

۲۰. درآمد ناخالص ملی

(بر اساس برابری قدرت خرید)

(معادل دلار بین‌المللی)

(\$ GNI, PPP (current international

PPP GNI (formerly PPP GNP) is gross national income converted to international dollars using purchasing power parity rates. An international dollar has the same purchasing power over GNI as a U.S. dollar has in the United States. Gross national income (GNI) is the sum of value added by all resident producers plus any product taxes (less subsidies) not included in the valuation of output plus net receipts of primary income (compensation of employees and property income) from abroad. Data are in current international dollars. Source: World Bank, International Comparison Program database

۲۱. مجموع سرمایه‌گذاری داخلی

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Gross capital formation (% of GDP

Gross capital formation (formerly gross domestic investment) consists of outlays on additions to the fixed assets of the economy plus net changes in the level of inventories. Fixed assets include land improvements (fences, ditches, drains, and so on); plant, machinery, and equipment purchases; and the construction of roads, railways, and the like, including schools, offices, hospitals, private residential dwellings, and commercial and industrial buildings. Inventories are stocks of goods held by firms to meet temporary or unexpected fluctuations in production or sales, and "work in progress." According to the 1993 SNA, net acquisitions of valuables are also considered capital formation. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

۲۲. صادرات های تک (فن‌آوری‌های پیشرفته)

(درصد از صادرات کارخانه‌ای)

(High-technology exports (% of manufactured exports

High-technology exports are products with high R&D intensity, such as in aerospace, computers, pharmaceuticals, scientific instruments, and electrical machinery. Source: United Nations, Comtrade database

۲۳. واکسیناسیون سرخجه

(درصد از کودکان بین ۱۲ تا ۲۳ ماهه)

(Immunization, measles (% of children ages 12-23 months

Child immunization measures the percentage of children ages 12-23 months who received vaccinations before 12 months or at any time before the survey. A child is considered adequately immunized against measles after receiving one dose of vaccine.

Source: World Health Organization and United Nations Children's Fund

۲۴. مجموع واردات کالا و خدمات

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Imports of goods and services (% of GDP

Imports of goods and services represent the value of all goods and other market services received from the rest of the world. They include the value of merchandise, freight, insurance, transport, travel, royalties, license fees, and other services, such as communication, construction, financial, information, business, personal, and government services. They exclude labor and property income (formerly called factor services) as well as transfer payments. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

۲۵. بهینه تجهیزاته بهداشتی شهری

(درصد از جمعیت شهری دارای دسترسی به این تجهیزات)

(Improved sanitation facilities, urban (% of urban population with access

Access to improved sanitation facilities refers to the percentage of the population with at least adequate access to excreta disposal facilities that can effectively prevent human, animal, and insect contact with excreta. Improved facilities range from simple but protected pit latrines to flush toilets with a sewerage connection. To be effective, facilities must be correctly constructed and properly maintained. Source: World Health Organization and United Nations Children's Fund, Progress on Drinking Water and Sanitation (2008)

۲۶. بهینه منابع آب
(درصد از جمعیت دارای دسترسی)

(Improved water source (% of population with access

Access to an improved water source refers to the percentage of the population with reasonable access to an adequate amount of water from an improved source, such as a household connection, public standpipe, borehole, protected well or spring, and rainwater collection. Unimproved sources include vendors, tanker trucks, and unprotected wells and springs. Reasonable access is defined as the availability of at least 20 liters a person a day from a source within one kilometer of the dwelling. Source: World Health Organization and United Nations Children's Fund, Progress on .(Drinking Water and Sanitation (2008

۲۷. سهم درآمد هر دهک از جامعه

Income share held by lowest 20%

Percentage share of income or consumption is the share that accrues to subgroups of population indicated by deciles or quintiles. Percentage shares by quintile may not sum to 100 because of rounding. Source: World Bank staff estimates based on primary household survey data obtained from government statistical agencies and World Bank country departments. Data for high-income economies are from the Luxembourg Income Study database. For more information and methodology, please see PovcalNet .(<http://iresearch.worldbank.org/PovcalNet/jsp/index.jsp>

۲۸. ارزش افزوده صنعت

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Industry, value added (% of GDP

Industry corresponds to ISIC divisions 10-45 and includes manufacturing (ISIC divisions 15-37). It comprises value added in mining, manufacturing (also reported as a separate subgroup), construction, electricity, water, and gas. Value added is the net output of a sector after adding up all outputs and subtracting intermediate inputs. It is calculated without making deductions for depreciation of fabricated assets or depletion and degradation of natural resources. The origin of value added is determined by the International Standard Industrial Classification (ISIC), revision 3. Note: For VAB countries, gross value added at factor cost is used as the denominator. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

۲۹. تورم، تعدیل کننده تولید ناخالص داخلی

(درصد سالانه)

(% Inflation, GDP deflator (annual

Inflation as measured by the annual growth rate of the GDP implicit deflator shows the rate of price change in the economy as a whole. The GDP implicit deflator is the ratio of GDP in current local currency to GDP in constant local currency. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

(

۳۰. کاربران اینترنت

(هر صد نفر)

(Internet users (per 100 people

Internet users are people with access to the worldwide network. Source: International Telecommunication Union, World Telecommunication Development Report and database, and World Bank estimates. Note: Please cite the International Telecommunication Union for third-party use of these data

۳۱. امید به زندگی

(سال)

(Life expectancy at birth, total (years

Life expectancy at birth indicates the number of years a newborn infant would live if prevailing patterns of mortality at the time of its birth were to stay the same throughout its life. Source: World Bank staff estimates from various sources including census reports, the United Nations Population Division's World Population Prospects, national statistical offices, household surveys conducted by national agencies, and Macro International

۳۲. رواج سوء تغذیه

(درصد از کودکان زیر ۵ سال)

(Malnutrition prevalence, weight for age (% of children under 5

Prevalence of child malnutrition is the percentage of children under age 5 whose weight for age is more than two standard deviations below the median for the

international reference population ages 0–59 months. The data are based on the WHO's new child growth standards released in 2006. Source: World Health Organization, Global Database on Child Growth and Malnutrition

۳۳. قیمت بازار از شرکت‌های مورد نظر

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Market capitalization of listed companies (% of GDP

Market capitalization (also known as market value) is the share price times the number of shares outstanding. Listed domestic companies are the domestically incorporated companies listed on the country's stock exchanges at the end of the year. Listed companies does not include investment companies, mutual funds, or other collective investment vehicles. Source: Standard & Poor's, Emerging Stock Markets Factbook and supplemental S&P data, and World Bank and OECD GDP estimates

۳۴. درآمد تجاری (صادرات و واردات)

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Merchandise trade (% of GDP

Merchandise trade as a share of GDP is the sum of merchandise exports and imports divided by the value of GDP, all in current U.S. dollars. Source: World Trade Organization, and World Bank GDP estimates

(

۳۵. مخارج نظامی

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Military expenditure (% of GDP

Military expenditures data from SIPRI are derived from the NATO definition, which includes all current and capital expenditures on the armed forces, including peacekeeping forces; defense ministries and other government agencies engaged in defense projects; paramilitary forces, if these are judged to be trained and equipped for military operations; and military space activities. Such expenditures include military and civil personnel, including retirement pensions of military personnel and social services for personnel; operation and maintenance; procurement; military research and development; and military aid (in the military expenditures of the donor country). Excluded are civil defense and current expenditures for previous military activities, such as for veterans' benefits, demobilization, conversion, and destruction of weapons.

This definition cannot be applied for all countries, however, since that would require much more detailed information than is available about what is included in military budgets and off-budget military expenditure items. (For example, military budgets might or might not cover civil defense, reserves and auxiliary forces, police and paramilitary forces, dual-purpose forces such as military and civilian police, military grants in kind, pensions for military personnel, and social security contributions paid by one part of government to another.) Source: Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), Yearbook: Armaments, Disarmament and International Security. Note: Data for some countries are based on partial or uncertain data or rough estimates.

۳۶. عضویت در شبکه تلفن همراه

(هر صد نفر)

(Mobile cellular subscriptions (per 100 people

Mobile cellular telephone subscriptions are subscriptions to a public mobile telephone service using cellular technology, which provide access to the public switched telephone network. Post-paid and prepaid subscriptions are included. Source: International Telecommunication Union, World Telecommunication Development Report and database, and World Bank estimates. Note: Please cite the International Telecommunication Union for third-party use of these data.

۳۷. نرخ مرگ و میر زیر پنج سال

(هر هزار مورد)

(Mortality rate, under-5 (per 1,000

Under-5 mortality rate is the probability that a newborn baby will die before reaching age five, if subject to current age-specific mortality rates. The probability is expressed as a rate per 1,000. Source: Harmonized estimates of the World Health Organization, UNICEF, and the World Bank, based mainly on household surveys, censuses, and vital registration, supplemented by World Bank estimates based on household surveys and vital registration.

۳۸. وضعیت خالص مبادله کالا به کالا

(۲۰۰۰ = ۱۰۰)

(Net barter terms of trade (2000 = 100

Net barter terms of trade is the percentage ratio of the export price index to the corresponding import price index measured relative to the base year 2000. Source: United Nations Conference on Trade and Development, Handbook of Statistics, and International Monetary, International Financial Statistics

(

خالص مهاجرت جمعیت ۳۹

Net migration

Net migration is the net total of migrants during the period, that is, the total number of immigrants less the annual number of emigrants, including both citizens and noncitizens. Data are five-year estimates. Source: United Nations Population Division, World Population Prospects

۴۰. دریافت کمک‌های رسمی و قانونی

(معادل دلار آمریکا)

(\$Official development assistance and official aid (current US

Net official development assistance (ODA) consists of disbursements of loans made on concessional terms (net of repayments of principal) and grants by official agencies of the members of the Development Assistance Committee (DAC), by multilateral institutions, and by non-DAC countries to promote economic development and welfare in countries and territories in the DAC list of ODA recipients. It includes loans with a grant element of at least 25 percent (calculated at a rate of discount of 10 percent). Net official aid refers to aid flows (net of repayments) from official donors to countries and territories in part II of the DAC list of recipients: more advanced countries of Central and Eastern Europe, the countries of the former Soviet Union, and certain advanced developing countries and territories. Official aid is provided under terms and conditions similar to those for ODA. Part II of the DAC List was abolished in 2005. The collection of data on official aid and other resource flows to Part II countries ended with 2004 data. Data are in current U.S. dollars. Source: Development Assistance Committee of the Organisation for Economic Co-operation and Development, Geographical Distribution of Financial Flows to Aid Recipients, Development Cooperation Report, and International Development Statistics database. Data are available online at: www.oecd.org/dac/stats/idsonline

٤١. رشد جمعیت

(درصد سالانه)

(% Population growth (annual

Annual population growth rate. Population is based on the de facto definition of population, which counts all residents regardless of legal status or citizenship--except for refugees not permanently settled in the country of asylum, who are generally considered part of the population of the country of origin. Source: World Bank staff estimates from various sources including census reports, the United Nations Population Division's World Population Prospects, national statistical offices, household surveys conducted by national agencies, and Macro International

(

مجموع جمعیت ٤٢.

Population, total

Total population is based on the de facto definition of population, which counts all residents regardless of legal status or citizenship--except for refugees not permanently settled in the country of asylum, who are generally considered part of the population of their country of origin. The values shown are midyear estimates. Source: World Bank staff estimates from various sources including census reports, the United Nations Population Division's World Population Prospects, national statistical offices, household surveys conducted by national agencies, and Macro International

٤٣. تعداد جمعیت زیر خط فقر ملی

(درصد از کل جمعیت)

(Poverty headcount ratio at national poverty line (% of population

National poverty rate is the percentage of the population living below the national poverty line. National estimates are based on population-weighted subgroup estimates from household surveys. Source: World Bank staff estimates based on the World Bank's country poverty assessments

۴۴. رواج بیماری ایدز

(درصد از جمعیت بین ۱۵ تا ۴۹ سال)

(Prevalence of HIV, total (% of population ages 15-49

Prevalence of HIV refers to the percentage of people ages 15-49 who are infected with HIV. Source: UNAIDS and the WHO's Report on the Global AIDS Epidemic

۴۵. نرخ اتمام دوره تحصیلات ابتدایی

(درصد از هر گروه سنی)

(Primary completion rate, total (% of relevant age group

Primary completion rate is the percentage of students completing the last year of primary school. It is calculated by taking the total number of students in the last grade of primary school, minus the number of repeaters in that grade, divided by the total number of children of official graduation age. Source: United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization (UNESCO) Institute for Statistics

۴۶. نسبت دختران به پسران در تحصیلات ابتدایی و متوسطه

(درصد)

(%) Ratio of girls to boys in primary and secondary education

Ratio of girls to boys in primary and secondary education is the percentage of girls to boys enrolled at primary and secondary levels in public and private schools. Source: United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization (UNESCO) Institute for Statistics. Note: Break in series between 1997 and 1998 due to change from International Standard Classification of Education (ISCED76) to ISCED97. Recent data are provisional

۴۷. سرانه منابع آب شیرین تجدیدشده داخلی

(متر مکعب)

(Renewable internal freshwater resources per capita (cubic meters

Renewable internal freshwater resources flows refer to internal renewable resources (internal river flows and groundwater from rainfall) in the country. Renewable internal freshwater resources per capita are calculated using the World Bank's population estimates Source: Food and Agriculture Organization, AQUASTAT data

۴۸. کلیه درآمدها به استثنای کمک‌های بلاعوض

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Revenue, excluding grants (% of GDP

Revenue is cash receipts from taxes, social contributions, and other revenues such as fines, fees, rent, and income from property or sales. Grants are also considered as revenue but are excluded here. Source: International Monetary Fund, Government Finance Statistics Yearbook and data files, and World Bank and OECD GDP estimates

۴۹. جاده‌های آسفالته

(درصد از تمامی جاده‌ها)

(Roads, paved (% of total roads

Paved roads are those surfaced with crushed stone (macadam) and hydrocarbon binder or bituminized agents, with concrete, or with cobblestones, as a percentage of all the country's roads, measured in length. Source: International Road Federation, World Road Statistics and electronic files, except where noted

۵۰. ارزش افزوده خدمات و...

(درصد از تولید ناخالص داخلی)

(Services, etc., value added (% of GDP

Services correspond to ISIC divisions 50-99 and they include value added in wholesale and retail trade (including hotels and restaurants), transport, and government, financial, professional, and personal services such as education, health care, and real estate services. Also included are imputed bank service charges, import duties, and any statistical discrepancies noted by national compilers as well as discrepancies arising from rescaling. Value added is the net output of a sector after adding up all outputs and subtracting intermediate inputs. It is calculated without making deductions for depreciation of fabricated assets or depletion and degradation of natural resources. The industrial origin of value added is determined by the International Standard Industrial

Classification (ISIC), revision 3. Note: For VAB countries, gross value added at factor cost is used as the denominator. Source: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files

(
۵۱. مساحت سرزمین

(کیلومتر مربع)

(Surface area (sq. km

Surface area is a country's total area, including areas under inland bodies of water and some coastal waterways. Source: Food and Agriculture Organization, Production Yearbook and data files

۵۲. زمان لازم برای آغاز یک فعالیت اقتصادی

(روز)

(Time required to start a business (days

Time required to start a business is the number of calendar days needed to complete the procedures to legally operate a business. If a procedure can be speeded up at additional cost, the fastest procedure, independent of cost, is chosen. Source: World Bank, Doing Business project (<http://www.doingbusiness.org/>). Note: Data are as of June 2008

۵۳. مجموع پرداخت اصل و فرع (سرمایه و سود سرمایه)

(درصد از صادرات کالاها، خدمات و درآمد)

(Total debt service (% of exports of goods, services and income

Total debt service is the sum of principal repayments and interest actually paid in foreign currency, goods, or services on long-term debt, interest paid on short-term debt, and repayments (repurchases and charges) to the IMF. Exports of goods and services includes income and workers' remittances. Source: World Bank, Global Development Finance

(Workers' remittances and compensation of employees, received (current US

Workers' remittances and compensation of employees comprise current transfers by migrant workers and wages and salaries earned by nonresident workers. Workers' remittances are classified as current private transfers from migrant workers who are residents of the host country to recipients in their country of origin. They include only transfers made by workers who have been living in the host country for more than a year, irrespective of their immigration status. Compensation of employees is the income of migrants who have lived in the host country for less than a year. Migrants' transfers are defined as the net worth of migrants who are expected to remain in the host country for more than one year that is transferred from one country to another at the time of migration. Data are in current U.S. dollars. Source: World Bank staff estimates based on IMF balance of payments data

منبع: <http://ddp-ext.worldbank.org/ext/DDPQQ/report.do?method=showReport>

[۱۰] البته در میان مدت لازم است تا حوزه ها علمیه به استنباط اجتماعیات اسلام از منابع بپردازند؛ تا زمینه نظریه پردازی حوزه های علمیه برای اداره جامعه فراهم آید.

[۱۱] ما حالا باید برای شکستن این طلسم فکر کنیم؛ کدام طلسم؟ این طلسم که کسی تصور کند که پیشرفت کشور باید لزوماً با الگوهای غربی انجام بگیرد. این وضعیت کاملاً خطرناکی برای کشور است. الگوهای غربی با شرایط خودشان، با مبانی ذهنی خودشان، با اصول خودشان شکل پیدا کرده؛ به علاوه ناموفق بوده. بنده به طور قاطع این را می گویم: الگوی پیشرفت غربی، یک الگوی ناموفق است.»

بیانات امام خامنه ای در دیدار دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد ۲۵/۰۲/۱۳۸۶

[۱۲] . دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش های مجلس در گزارش "بررسی استراتژی ها و راهکارهای ایجاد اشتغال منطقه ای" آورده است که: الگوی مورد استفاده در تدوین برنامه های توسعه در ایران، اغلب الگوی اقتصادسنجی با تعداد بسیاری معادله از نوع الگوی اصطلاحاً سه شکافه بوده که در آن تعادل سه نظام اقتصادی (تعادل مالی، تعادل تراز پرداخت ها و تعادل بودجه) مورد توجه قرار می گیرند که مهمترین مزیت این قبیل الگوهای رفتاری، قدرت پیش بینی و انعطاف پذیری آنهاست؛ اما با محدودیت هایی - نظیر مواجهه با خطای تصریح در مدل، عدم توجه به ارتباطات ساختاری و روابط بین صنایع، امکان بروز پدیده همخطی در برآورد معادلات به صورت همزمان و در دسترس نبودن آمار سری زمانی به روز - روبه رو می باشند.

۱۳]. وقتی میگوئیم الگوی ایرانی - اسلامی، یعنی یک نقشه‌ی جامع. بدون نقشه‌ی جامع، دچار سردرگمی خواهیم شد؛ همچنان که در طول این سی سال، به حرکت‌های هفت و هشتی، بی هدف و زیگزاگ مبتلا بودیم و به این در و آن در زدیم. گاهی یک حرکتی را انجام دادیم، بعد گاهی ضد آن حرکت و متناقض با آن را - هم در زمینه‌ی فرهنگ، هم در زمینه‌ی اقتصاد و در زمینه‌های گوناگون - انجام دادیم! این به خاطر این است که یک نقشه‌ی جامع وجود نداشته است. این الگو، نقشه‌ی جامع است؛ به ما میگوید که به کدام طرف، به کدام سمت، برای کدام هدف داریم حرکت میکنیم.

بیانات امام خامنه‌ای در نخستین نشست «اندیشه‌های راهبردی» - ۱۳۸۹/۹/۱۰